

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

Disputatio Sexta. De forma Sacramenti Pœnitentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

DISPUTATIO SEXTA.

De forma absolutionis.

QVÆSTIO PRIMA.

An moribundus, qui in absentia confessorii, confessionem petiit, aut vera signa pœnitentiæ dedit, si testis sit qui deponat, absolvi possit?

QUando in Sacerdotis præsentia hæc pœnitentiæ signa eveniunt, in controversiam absolutionem non voco. Et licet M. Soto in 4. dist. 8. q. 2. art. 5. parti negativæ tenet, et adhæserit, dicens: Enim verò nisi aliquid delictum in particulari, nutu saltem designet, non est sacramentaliter absolvendus. Et est res certior, quam ut cuiuspiam autoritate indigeat. Quem si quærentur M. Cane, M. Martinus de Ledesma, M. Ludovicus Lopez, M. Corradus, M. Alvarez, M. Franciscus Davila, M. Coquecius, M. Petrus Fay, & M. Candidus, quos referunt Diana 3. p. tr. 3. ref. 1. & 4. & M. Prado tom. de Pœnit. q. 3. de qualitat. confes. dub. 2. fol. 671. Nihilominus contraria sententia affirmans moribundum, qui in præsentia confessorii confessionem petiit, vel vera doloris signa exhibet, nullo peccato in particulari, nec voce, nec nutu designato, absolvendum esse, est communis Doctorum. Quam multis sanctorum Patrum, præcipue S. Augustini, S. Leonis, & D. Thomæ, omnino veram, & practicandam, efficaciter probat M. Prado supra dub. 2. §. 2. & n. 8. Et à sacris Canonibus definitam censet Vazq. 1. 2. disp. 62. cap. 7. n. 40. & multis illustratam amplectitur Joannes Sanchez in selectis, disp. 44. num. 34. dicens esse ferè definitam in Concilio Carthaginensi 4. cap. 76. & Arausico 1. cap. 3. Et sequuntur apud illum D. Antoninus, Sylvester, Angelus, Medina, Corduba, Suarez, Salas, Toletus, Valensia, Bellarminus, Zambranus, Thom. Sanchez, Pelantius, Prigianus, Henriquez, Penna, Mancius, Bonacina, Basilus de Leon; & alii, quos ultra citatos refert & sequitur Diana 3. par. tr. 3. ref. 1. Et quod caput, ita declarant vivæ vocis oraculo duo Summi Pontifices Clemens VIII. & Paulus V. ut videre licet apud Sanchez supra.

2. Hujus sententiæ fundamentum est, quia infirmus in præsentia Sacerdotis doloris signa exhibens, aut per se, vel per alium confessionem, & absolutionem petens, signo hoc exteriori fatetur in genere se peccasse, & de commissis se dolere significat: peccatum autem in genere expostum, sufficientem esse materiam absolutionis, est verissima Theologorum sententia, quia quod est materia sufficiens contritionis, & quandoque necessaria, nequit non esse materia sufficiens absolutionis. Ille autem, qui in articulo mortis, se mortaliter peccasse meminisset, licet speciem peccati fuisset oblitus, teneretur, secundum omnes, actum contritionis elicere, quod deficiente confessario, fide sanctum mihi est: Ergo si in ejus præsentia id confiteretur, absolvi posset. Præter-

quam quod, ut ipsemet M. Soto ait ubi supra, tutum est uti materia & forma dubia, imo & contrariis præcepto adhiberi debet, ad arcendum futurum periculum quando certa non inappetitur. Ergo materia præsentis, pœnitens tenebitur peccatum in genere, licet materiam demum dubiam, confiteri, & confessarius, forma etiam dubia, illum absolvere. Ut mittam conditione adhibita spem, nulli periculo frustrationis exponi: ut infra dicendis magis constabit. His positis.

3. Duplex restat enucleanda difficultas. Prima: An quando in absentia confessorii, signa præsentis doloris fuerint exhibita, sufficiat ad absolutionem, quod testis aliquis, in utriusque præsentia, coram se habet, scilicet, & moribundi, de illis deponat. Secunda: an ejusmodi depositio debeat fieri, ex necessitate Sacramenti, vel an sufficiat, quod in absentia id fiat, ut confessorius postea accedens illum præsentem absolvi: De prima nunc gemina, de secunda in quaestione sequenti.

4. Quoad primam, Thomistæ omnes supra citati suis persistentes principiis, partem negativam tenent, affirmant enim, ut refert M. Prado supra in nullo casu, sine confessione explicita peccati in specie, dari absolutionem sacramentalem. Ceterum contraria sententia est communis apud Theologos sequentes D. Thomam opusculo sexagesimo quinto, §. de Extinctione, in fine. Ubi sic ait: Si autem infirmus, per viam confessionem, amiserit notitiam, vel loquam antequam sacerdos veniret ad eum; nihilominus ungitur tam Sacerdos, quam in tali casu (attendere) debet etiam baptizari. & absolvere. Nimirum si baptismum vel absolutionem petierit, ut Extravag. de baptismo, & eius effusio, apud Joannes. Hæc D. Thom. Quem ex antiquis ejus discipulis sequuntur D. Antoninus 3. p. tr. 10. cap. 1. Spiritus verb. Confes. 3. n. 16. Paludanus dist. 21. q. 1. art. 2. unci. & ex recentioribus M. Joannes de la Cruz in serm. p. 2. de Sacram. pœnit. q. 3. dub. 3. concl. 2. M. Barnabæ Golego, & M. Salas infra citandi, & aliquibus subtilioribus M. Prado supra dub. 2. §. 5. & q. 2. dub. 3. fol. 679. Quorum opinio inquit Diana supra ref. 4. Est communis in schola Patrum Societatis Jesu.

5. Et, quod maximo cumulat gaudium hoc scilicet, communis etiam jam est in schola Patrum Dominicanorum; adeo ut M. Casals ex eodem instituto, in libro cui titulus Candor Iusti, seu Ordo Prædicatorum à calumniis vindicatus edito Parisi anno 1664. præmissa approbatione R. P. Vincentii Baroni, contrariam sententiam tamquam ab schola Thomistica degenerem traducat, quinimo & à nullo Dominico unquam traditam suadere, & persuadere conatur. * Consentient, inquit, Cyria chi (id est Dominici) cum de quo per idem testes constat, perit confessionem, signaque doloris edidisse, licet necem, & nutus amiserit, dum præsens sit Sacerdos, posse & debere absolvi, nec sub his conditionibus unquam Suario adversarios reperies. * Sic Casals suo candore, §. 142. in resp. fol. 573. Ubi contra Petrum à Valle clausa pro contraria sententia refert contrarium; Canum, Petrum Fay, Coquecium, & alios, qui pro eadem referunt Diana, & M. Prado ubi supra; ut videretur. * Debueras Authores, & loca signare, ut videretur. * Ubi convictum mendacii lector exfussisset. * Ubi nec M. Prado ea signasset, ut vel sic fidem saltem daret Casals faceret. Sed hæc laude fraudis in ducit. Tentavit utramque scholam in re tanto momento conciliare. Hæc enim est sententia illa, quam expressit conciliare. Hæc enim est sententia illa, quam dicens decretum Clem. VIII. tradidit Suarez tom. de Pœnit. disp. 21. sect. 4. cujus expositioni subserpsit Cas-

dis. Tolerus, lib. 1. Sum. cap. 8. num. 2. dicens esse expressam sacramentum Canonum sententiam, & Summus Pontifex Clemens VIII. interrogatus, respondit præfata moribundum absolvi posse, neque aliter se facturum, neque id unquam suo illo vetuisse decreto. Cuius oraculi testes auriculati fuerunt Bellarminus, & Armachanus, ut refert Egidius de Sacram. penit. disp. 7. Et utin ipsius Patris Francisci Suarez vita refertur tom. 1. de gratia, Sanctissim. Paul. V. ab illo coram interrogatus, quid in hac reserenti deberet, nempe an liceret confessum in absentia Sacerdotis, in extremo necessitatis articulo, ab ipso jam præsentem absolvi, si de penitentia signis ex altantium testimonio confecti? Respondit Pontifex: Licet ei pro sua pietate, atque doctrina, quæ potius videretur, sententiam sequi. Idque vixæ vocis oraculum Suar us ipse multis aperuit. De cuius fide nemo prudenter dubitare potest.

6. Huius ergo communis jam sententiæ ratio desumitur ex Conciliis. Ita enim decernitur in Concilio Arausicano 1. cap. 3. Subito obmutescens (prout statuerunt) penitentiam accipere potest, si voluntatis præteritis testimonium, aliorum verbis habet, aut præsentis in suo nutu. Idem habetur in Concilio Carthaginensi 3. In cap. Agrotantes de consecratione dist. 4. & in Carthaginensi 4. cap. 76. & in Leone Episcopo ad Theodorum Epist. 89. prout refertur 26. 9. 6. Et ita ordinatur in Rituali Romano Pauli V. edito anno 1615. in Ritibus de Sacram. Penit. Ubi sic. * Si inter confitendum, vel etiam antequam incipiat confiteri, vox & loquela agri deficiat, & si desiderium confitendi siue per se, siue per alios ostenderit, absolvendus est. * Quid etiam? Dubitare ergo non licet de veritate nostræ sententiæ. Quæ etsi ratione tantum Theologicæ standum esset, æquæ mihi certa foret, ac quæ peccatorum ingenere confessionem per interpretem factam ad absolutionem Sacramentalem sufficere docet: quam omnes Theologi (paucis exceptis, quos à contraria huiusmodi tentav. eximere Casalas supra) certissimam censent.

7. Neque audiendus est M. Coquerius in dissert. Theolog. de confes. per litteras, cap. 7. num. 42. Qui auctoritatem Ritualis Romani Pauli V. (quo suam jugulari sententiam animadvertit) elevare maluit, quam ab ea dicere, dicens. * Manuale seu Rituale illud privati Doctoris opera confectum esse, & illius auctoritatem non excedere. Neque consensus Pontificis, aut iussio, ut conscriptum fuerit, & divulgatum, confert aliquod pondus rebus, quæ in eo præscribuntur; quia non præcessit sermone, ac sufficiens Theologorum examen, * sic ille Sed contra expressa verba Pauli Quinti in Brevi dato Romæ die 7. Junii anno 1614. In quo testatur dictum Rituale à Congregatione plurim. Cardinalium specialiter ad id deputatorum compositum fuisse: ordinatque ut omnes Episcopi, Archiepiscopi, &c. ab omnibus Parochis faciant inviolabiliter observari. Hæc est Ritualis Romani auctoritas, & obligatio standi rebus quæ in illo præscribuntur; & præcipue, quando tanti ponderis sunt, ut secus operando, periculum animarum imminet, quale in præfatis est.

8. Est etiam hic advertendum, ad absolutionem in isto casu impertiendam, sufficere unius testis fidem testantis infirmum penitentia signa dedisse. Ita Raymundus in Sum. ubi de sepult. in principio; ubi inquit, sic cens. referentur auctoritates. Quæ sequuntur Joann. Sanchez in 1. 4. dist. 4. n. 35. & Gratius, & Felinus apud illum; & cum Zambrano, Reginaldo, & aliis Diana 3. p. tr. 3. ref. 5. Quinimo & ferè omnes addunt, testem etiam infidelem, & hæreticum

sufficere, quia de his præsumi non potest falsum dicere, ut fiat Sacramentum.

QVÆSTIO II.

Quid si testis deponat in absentia?

1. Major est difficultas, si testis in absentia infirmum notificet confessario penitentia signa ab illo data, possit ne postea adveniens sensibus destitutum inventum absolvere? Prima & communis inter Thomistas sententia negat, quia Sacramentalis confessio Sacerdoti absentia facta, illicita, & invalida est. Et contrariam sententiam à Clem. VIII. fuisse damnatam die 20. Junii, anno 1602. docent non pauci apud Deanam sup. ref. 7. Pontifex enim in suo decreto, tanquam falsam, temerariam, & scandalosam hanc propositionem damnavit. Licet per litteras, seu internum confessario absentis sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere. Cujus quilibet etiam partem divisivè damnatam fuisse, contendunt.

2. Secunda tamen & verior sententia affirmat, talem confessionem esse validam, & in casu moribundi licitam. Ita P. Valentia tom. 4. ubi de Penit. disput. 7. q. 1. p. 1. Filius uxor tom. 1. tract. 7. cap. 1. nu. 121. Bonacina de Sacram. disp. 5. q. 5. sect. 2. punct. 2. n. 10. Zambranus de casibus temp. mortis, cap. 4. sect. 5. num. 31. P. Henricus lib. 5. cap. 2. n. 7. P. Bard. in Select. moral. lib. 10. quest. 13. Possivinus de officio Curati, de Penit. cap. 7. num. 38. Villalobos in Sum. tom. 1. tract. 9. de Penit. diff. 37. à num. 6. Averla, Gamacheus & Pontus, apud Bard. supra. Tambur. in Methodo lib. 2. cap. 10. §. 1. nu. 13. Philibertus Marchinus, Cardin. de Lugo, & alii, quos citatos sequuntur Dicastillo tom. de Penit. disp. 9. dub. 9. num. 840. Diana p. 11. tract. 7. resol. 31. cum Leandro à Sacram. & Martino à Sancto Joseph. Quibus adhærent F. Franc. à Jesu Maria, Carmelita Excalceatus, in cursu Theol. mor. p. 1. tract. 6. cap. 8. p. 6. num. 144. Trullench lib. 4. cap. 6. dub. 7. nu. 11. & alii apud ipsos. Videatur etiam Diana 3. p. tract. 3. resol. 7. & p. 5. tract. 14. resol. 40. ubi Mancinum Kellisonum, Cælestinum, & alios refer.

3. Eandem sententiam tuentur, ex præclarissimo Ordine Prædicatorum, M. Joannes de la Cruz in direct. 2. p. de Penit. q. 3. dub. 7. conc. 1. §. Nec est idem, ubi sic eam probat. * Quia et si confessio facta sit in absentia Confessoris, absolutio fit in præsentia, & confessor tunc habet moralem notitiam de statu penitentis, & præsentem penitentem absolvendum. * Sic ille. Cui, citato etiam M. Joanne à Sancto Thoma v. to doctissimo, consentit M. Barnabas Gallego tract. de conscient. probab. dub. 7. §. Ex ultim. verb. Et illust. Episcopus Oriolensis, ejusdem instituti, tom. 1. verb. Absolutio, resol. 13. nu. 4. bi. * Digo lo tercero. Con mucha probabilidad puede el Confessor, hallandose presente, absolver al dicho enfermo, en virtud de la noticia que el le dió de sus pecados, quando le escribió la carta. Porque en este caso, aunque la confesion se hizo al Confessor ausente, con todo despues la absolucion no la da, estando ausente, sino presente, &c. Y si un Sacerdote puede absolver al que halla fuera de sentido, si ay testigos que dicen, que p. dio confesion, porque está presente el Sacerdote, quando absuelve; tambien podrá hazer lo mismo en nuestro caso, pues milita la misma razon. Esta opinion tiene Henriquez con otros muchos, y muy graves Doctores, y alli siento, que es muy probable, y que se puede se-

de fequir con mucha fequridad. * Sic M. Acatus. Et non folùm poffe ad praxim deduci, fed debere, tradit noviffimè doctiffimus M. Prado tom. de Pœnit. quæft. 3. de Qualit. & modo Sacram. confeff. dub. 2. num. 51. dicens: * Pro tam extrema neceffitate fufficit quævis probabilitas, ut non folùm liceat, fed teneamur animæ favere, & per nutus, & in abfentia exprimentem figna confeffionis abfolvere, &c. Cui hæc non placuerint, poterit fequendo folutionem datam num. 42. non abfolvere, nifi coram infirmo fint, qui teftificetur de ejus petitione. Sed mihi hoc nimis durum videtur. * Hæc M. Prado. Cum citatis videtur confentire Sylvefter verb. Confeff. 3. quæft. 13. in fine, qui abfolutè dicit fufficere, quòd unus teftis de petitione confeffionis deponat; nec innuit hoc debere fieri in præfentia infirmi. * Si ifta, inquit, contingant, poftquam ager Sacerdotem præverat, puta, quia loquelam perdit, aut furiofus efficitur, ad nutum pœnitentis, vel ad teftimonium eorum, qui audiverunt illum pœnitentiam, vel presbyterum petere, debet ei quidquid poteft humanitatis impendere, abfolvendo, fcilicet, generaliter, & Euchariftiam præbendo, fi id fine periculo poteft. Et in hoc fufficit unus teftis, cum nulli fiat præjudicium. *

4. Hanc fententiam, cui ut probabiliori à principis intrinsecis adhæreo, probo prima ratione à priori. Quia valor hujus Sacramenti non deficit ex parte materiæ remotæ, quandoquidem petitio confeffionis, & doloris figna in abfentia confefforis exhibitæ, fi fides Magiftri Cafalas adhibenda fit; fecundum omnes Thomiftas, quin ullus dñfenferit, funt materiæ fufficiens abfolutionis: neque ex parte materiæ proximæ; quia confitetur per interpretem exponentem confeffario materiæ remotam: neque ex parte conditionis effentialiter requifitæ; quia quod interpres loquatur in præfentia moribundi fenfibz deſtituti, vel in abfentia, nil ad rem facit, nam moraliter abſens eſt, qui ſenſu caret. Ergo ſi cut poteſt abſolvi, quando in ejus præſentia teſtis deponit de ſignis pœnitentiæ, ita & quando in abſentia. Confirmatur: quia Chriſtus Dominus ſolum exigit à pœnitente, ut ſuam confeſſionem Sacerdoti aperiat, quantum, & qualiter poſſit; ergo ſi non poſſit in præſentia illi confiteri, dum ab eodem præſente abſolvatur, validum erit Sacramentum. Nam ut optime ait M. Prado tom. 1. Theol. mor. cap. 1. q. 6. n. 10. * Quia Sacramenta inſtituta ſunt in favorem ſuſcipientium, & propter eorum utilitatem, ideo, quod fuerit magis accommodatum ſaluti animarum, hoc debemus credere fuiſſe voluntatem Dei, & Chriſti authoris Sacramentorum. *

5. Secundò probatur, quia licet confeſſio explicita, & integra omnium peccatorum, fit neceſſaria per ſe loquendo ad abſolutionem, non tamen eſt neceſſaria ſimpliciter: urgente enim neceſſitate poſſunt aliqua omitti. Ergo licet confeſſio explicita in præſentia Sacerdotis ſit per ſe loquendo neceſſaria, poterit tamen ex urgente neceſſitate per litteras, vel internuntium Sacerdoti abſenti fieri. Nec leve id fundamentum habet in Concilio Arauſicano, & Carthagenſi ſuprà citatis, & in Rituali Romano Pauli V. in quibus ad validam, & licitam moribundi abſolutionem, ſolum exigitur, quod Sacerdos deſiderit confitendi teſtimonium habeat. Quod ut patet ex terminis, verificatur, licet in abſentia infirmi hujusmodi teſtimonium exceperit. Et ita videtur declaratum ab ipſo Clem. VIII. Archiepiſcopo Arma-cano, de hoc caſu illum conſulenti, ut conſtat ex ejusdem Epiftola ad P. Egidium Coninch in opus. de Abſolut. moribundi.

6. Addunt alii idem proſus dicendum, ſtantes de ſignis pœnitentiæ in abſentia infirmi, ca-ſus non viderint, ſed ex aliorum narrati-ſe vident. Ita cum Card. de Lugo tradunt Dicitur de Pœnit. diſp. 9. dub. 9. num. 840. F. Franciscus à Jellio-ria Carmelitanus in curſu Theol. moral. p. 1. tract. 1. Sacram. Pœnit. cap. 8. n. 146. Lander à Sacram. mor. tract. 5. diſp. 5. q. 44. Martinus de S. Joſeph. Balle-ſbaum, & alii, quos refert, & ſequitur Dicitur de Pœnit. 7. Miſc. reſol. 31. Quorum ratio eſt: quia deſiderium confitendi per ſe, vel per alios oſtendit, licet per alios, qui à videntibus audierint, & relata referant. Et mihi placet: * quia (ut bene ait M. Prado ſuprà à num. 12. ex Mag. Baptiſta viro doctiſſimo ſui nifi cauſa foret in reappoſitione materiæ ſufficientem, ſine ini-ſuria non miniſtrando illi Sacramentum, ſed quo forte condemnaretur. * Quod fundamen-ſum magni ponderis eſt; & præ oculis habenda materia ſemper habendum, & juxta hanc regulam opo-ſandum, ut docet Montefinos 1. diſp. 29. q. 4. n. 249. cum illo Joannes Sanchez in ſelectis diſp. 44. num. 1. Quibus conſonat Vincentius Baronius Theol. mor. 1. p. diſp. 1. ſect. 4. artic. 1. fol. 35. & alii in locis, copioſa-ſima verba dabo infra quæſt. 6.

7. Cardinalis de Lugo, licet totam hanc doctrinam authoritate Conciliorum, & Pontificum co-ſtitutus veram cenſeat, nihilominus eam limitat diſp. 17. ſect. 5. nu. 83. dicens ſufficiens eſſe, quando notitia confeſſario data tantum eſt de voluntate, & propoſito confitendi, ſecus ſi per litteras, vel internuntium ſua peccata illi abſenti referret, quæ ad-ſcendens præſentem abſolveret. Quia Causa non de confeſſione ſtriſta, ſed de latè ſumpta, quæ-ſuntur, quando abſenti Sacerdoti factam, val-ſdam, & licitam declarant. Verum hæc doctrina vo-ſde mihi difficilis eſt: quia confeſſio latè ſumpta, ut eſt, voluntas confitendi ſigno exteriore confitendi in abſentia explicata, eſt ſufficiens materiæ abſolu-ſtionis, ut ponimus; qui autem per litteras, vel inter-ſnuntium peccata ſua explicite confitetur Sacerdoti abſenti, verè habet voluntatem confitendi ſigno exteriore illi manifeſtatam, ergo materiæ ſufficien-ſtem abſolutionis adhibet, ergo ſi confitetur poſtea adveniens ſenſibus deſtitutum inveniat, poterit, & tenebitur Sacramentaliter abſolvere. Hæc ratio me iudice intentum convincit. Mirum enim eſt, voluntatem confitendi expreſſam, ſine actuali confeſſione, ad abſolutionem ſufficere, & tamen cum actuali peccatorum expreſſione conjuncta inſufficiens eſſe! Ergo incredibile proſus eſt, diſ-ſcrimen à Cardin. de Lugo conſtitutum. Et poſt-ſtremo, quod Clemens VIII. declarare intendit in il-ſlidam confeſſionem explicitam abſenti factam, non tamen latam, & implicitam, ut ipſe Cardin. de Lugo fatetur, approbaverit!

8. Reſpondent aliqui, poſſe animum pœnitentis mutari, vel nuntium fallà referre, & ideo confeſ-ſionem explicitam, in qua peccata ſigillatim ſpaci-ſantur, numero exponuntur in validam eſſe. Verum hæc ſpōſio frivola eſt. Quia idem dici poſſet, quando-ſlantas ſola confitendi innotuiſſet confeſſario per alios in abſentia, quinimò, & in præſentia infirmi ſenſibus deſtituti, & tamen valida eſt confeſſio, & ab-ſolutio.

9. Unum ego inter unam, & alteram confeſ-ſionem invenio diſcrimen, quod moribundi per teſtes, vel litteras, expreſſis peccatis, vel ſola voluntate con-ſtituti, valida quidem, & licita eſt: alterius vero, qui abſque urgente cauſa, per litteras, vel internuntium

tium Sacerdoti absenti confiteretur, postea ab eo præsentem absolutionem obtineret, illicita est, & sacris Canonibus prohibita, cap. quem pœnitentem, & similis de pœnit. disp. 1. & cap. omnis utriusque sexus, de pœnit. & remis. Et ita suadet universalis Ecclesiæ consuetudo præceptum confessionis sic exponens, expedit enim, ut confessorius autem absolutionem examinet conscientiam, & dispositionem pœnitentis, & quantum fieri possit, de illa certificetur.

10. Hanc tamen conclusionem ego limitarem, si postea adveniente confessorio, se pœnitens accusaret, dicens: Accuso me de omnibus peccatis, quæ per litteras, vel internuntium tibi declaravi. Ducor, quia notitia confessorii, extra confessionem adquirenda, sufficiens est ad absolutionem, additis coram ipso verbis accusationis, ut docent communiter Theologi, teste Suarez disp. 22. sect. 6. nu. 5. Nec dissentire possunt Vazquez q. 91. art. 4. dub. 4. & Card. de Lugo disp. 15. sect. 5. cum asserant pœnitentem posse confiteri peccata, quibus confessorius præfens fuerat, dicendo: Accuso me de peccatis heri commissis, quæ tu benedixisti. In his enim circumstantiis ratio legis omnino cessat, quia per signa externa in præsentia exhibita, confessorius moraliter certus redditur de præfenti dispositione pœnitentis. Addo; si pœnitens extra casum necessitatis bona fide per litteras, vel internuntium Sacerdoti absenti confiteretur, & hic postea adveniens, absque nova in præsentia accusatione, præfentem illum absolveret, Sacramentum validum fore. Quia ejus valorem solum poterat impedire mortale pœnitentis peccatum in actuali susceptione commissum, quo quidem bona ejus fides non compatitur, si confessorius bona, sive mala illum absolvat.

11. Ad decretum, seu declarationem Clem. VII. ab adversariis ubi supra objectam, damnat is propositionem illam: Licere per litteras, vel internuntium confessorio absenti sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere. Respondet Aversa, quem citatur sequitur M. Joannes Martinez de Prado tom. posthumo de Pœnit. q. 3. de qualitat. & modo Sacram. confes. dub. 2. nu. 49. Clementem VIII. solum intendisse damnare copulativam, & absolutionem absenti collatam: Confessionem vero div. sim. confessorio absenti factam, non pro omni casu, sed tantum, quando nulla urgente necessitate, fit. Alii verò inquant Pontificem non damnavit propositionem illam in sensu div. sivo, utramque ejus partem determinatè attingente, sed in copulativo, propter absolutionem absentis. Hanc expositionem primus adhuc P. Suarez tom. 4. in 3. p. disp. 21. sect. 4. num. 10. Quem sequuti sunt Filiucius, Villalobos, B. canus, & tanquam probabilem eos citatos admittit Diana 3. p. tract. 3. resol. 7. Castro Palao tom. 4. de Pœnit. tract. 23. punct. 5. nu. 8. & punct. 8. nu. 9. pro se referens Cerolam, Valentiam, & Reginaldum. Quibus adde Marcum Vidal in Arca vitali, tract. de Pœnit. n. 19. fol. mibi 427. & num. 61. fol. 430. & à nu. 88. fol. 430. Martinum de S. Joseph in Monit. Confes. tom. 1. lib. 1. tract. 6. de Pœnit. num. 6. Ludov. Caspensem, & alios. P. Bard in Select. mor. lib. 10. q. 13. num. 39. & 40. Tambur. in Methodo exped. confes. lib. 2. cap. 10. §. 1. n. 13. Dicastillo de Pœnit. disp. 9. dub. 3. nu. 840. & in eadem veniunt Aversa, & Prado sup. dub. 2. n. 49.

12. Dices præfatam expositionem jussu Clementis VIII. expunctam fuisse in P. Suarez, ergo, & in reliquis, qui post illum scripserunt, expungenda est, non defendenda. Respondeo Clementis decretum

Part. II.

non ob illius falsitatem, sed ob aliud longè diversum motivum prodixit: quo proinde lapsu temporis cessante, expositio primo adhibita invaluit, & in novis editionibus fuit restituta. Quodnam fuerit? Non conveniunt Doctores. Quidam censent expositionem illam eò expungi mandata, quod Pontifex ægrè tulerit nostrum Suarium ipsius decretum, statim, eo vivente, interpretatum fuisse. Ita cum aliis Bard in Selectis lib. 10. q. 13. nu. 39. & 40. Alii, quia Suarez tentavit suadere expressionem voti confessionis, aut contritionis, nullo peccato expresso, sive per litteras, sive testimonio proprio, vel alieno, Sacerdoti absenti factam, esse materiam omnino certam, urgente necessitate, cum tamen dubia sit. Ita Vincentius Baronius 1. p. Theol. mor. contra Caram, disput. 1. sect. 4. §. 2. & ult. fol. 40. & 45. (Sed quidem nullum apud Suarez hujus omnimodæ certitudinis ab eo adstructum argumentum reperitur, nec illam sententiam, ut omnino certam, sed ut sibi probabiliorē edidit.) Alii, quia nonnulli mentem Suarez non callentes, præfatam confessionem extra casum etiam necessitatis licitam ab illo existimari, falso injungebant: quapropter Pontifex, dum res magis non explicaretur, suo decreto comprimere oportere censuit. Ut refert Aversa teste Baronio, fol. 44.

13. Ceterum genuina ratio prohibendi expositionem Patris Suarez, qua Pontificem in sensu copulativo, non in div. sivo propositionem illam damnavit, interpretatus est, alia non fuit, quam quorundam temerarium ausum cohibere, qui hac expositione permixta, contendebant, ex illa evidenter, aut saltem valdè probabiliter deduci, singulas propositionis copulativæ partes div. sive defendi posse, non obstantē decreto Clementis: ac proinde nulla censura affectam fuisse aliquorum opinionem, quos refertam infra q. 7. n. 4. asserentium, licitum esse in casu necessitatis absentem absolvere, si in præsentia confessus fuerit: sicut licet absenti confiteri, dum in præsentia absolutio conferatur, & validam esse absolutionem ab absenti collatam, sicut & confessionem absenti factam. Quam quidem opinionem æquè damnatam declaravit Pontifex, ac quæ integrum Sacramentum inter absentes confici posse defendebat. Cui dum primum innotuit P. Suarez non contravenisse, quia absolutionem in absentem in nullo casu licitam, imò nec validam post decretum Clementis admisit, ejus expositio communi plausu recepta fuit, & in communem utilitatem operibus restituta, & ab aliis, ut probabilior admissa.

14. Hæc si peccato animo omnes legissent, nil in eximio Doctore, quod morderent, invenissent, sicut nec in aliis, qui hanc expositionem amplexati sunt: quam eisdem ferè verbis tradit Filiucius tom. 1. tract. 7. de Sacram. Pœnit. cap. 1. q. ult. Cui tamen novissimè doctrinam damnatam enormiter imposuit Neothericus quidam, apud Ludovicum à Concept. tom. 2. exam. disp. 1. sect. 1. litt. A. num. 9. Sed à tanta calumnia ipsemet Filiucius expressis verbis se purgavit, in eodem tract. 7. cap. 5. n. 122. ubi loquens de casu necessitatis, inquit: * Ut diximus cap. 1. q. ult. in tali casu, satis est confessio in absentia, modo absolutio sit in præsentia. * Quod expressius tradiderat tract. 5. cap. 4. num. 80. & 81. dicens: * Non posse absolutionem sacramentalem ferri in absentem, & contrariam sententiam esse falsam, & improbabilem. * Quid clarius?

S. UNICUS.

*Confessarium cum animadversione in
Baronium.*

14. **P**ro hujus gravissimæ quæstionis cœronide rogabis, an moribundum, qui confessionem in absentia confessarii petit, si hic postea accedens mortuum inveniat, possit adhuc peccatis sacramentaliter absolvere? Non desunt, qui partem affirmativam sustinuerint innixis auctoritatibus Thomæ petitæ ex Opusculo sexagesimo quinto de Officio Sacerdotis, §. De causâ et in confessione habenda, ubi sic dicitur: *Si infirmus petit pœnitentiam, & antequam Sacerdos veniat ad eum, sit mortuus, vel amiserit loquelam, Sacerdos habeat eum pro confesso, & post mortem absolvat eum. * Verum contraria sententia est omnino certa ex cap. Multiplex, dist. 1. de Pœnit. ibi: *Quod manens in corpore non receperit, consequi exutus corpore non poterit. * Et ex Tridentino sess. 14. Can. 9. * Si quis dixerit absolutionem sacramentalem non esse actum judiciale anathema sit. * Unde Caramuel in Theol. Fund. in secunda editione Romana nu. 1878. * Conclusio, inquit, hæc anima separata à corpore non potest à peccatis absolvi, est certa apud Catholicos. * Vide Amadæum tract. de Pœnit. propos. 19. in fine, ubi pro valore confessionis absentis, verbis ex præfato opusculo fideliter excerptis utitur.

15. Cæterum hujus loci allegatione, quasi Oestro percutus Baronium in Amadæum irrumpit disp. 2. sect. 3. fol. 22. & 223. & de enormi impolitura præfati Opusculi 65 expostulat, illum carpens, quod D. Thomæ, tanto Doctore indignum, opus adscripserit. * Non adeo, inquit, perverſi, aut obtusi criterei, in recensendis auctorum libris, Amadæus est, ut nisi excæcasset animum libido carpendi D. Thomam, non posset facile cognoscere illud opusculum, nec stylum, nec traditionem, gravitatem, & modestiam Sancti Doctoris respicere. Nam ut omnem infinita argumenta: Sancto Doctore omnino insolens est quodcumque convicium, aut verbum asperius dictum, &c. At Sacerdotes, qui aliquid peccant in administratione Sacramentis, stultos, & fatuos vocat Auctor illius opusculi, quod à D. Thomæ adeo alienum est, ut per dicam Sacerdoti, sed neque etiam Atheo, stultitæ & notam voluerit insultam, contentus opinionem stultitiæ notasse. * Hanc Divi Thomæ modestiam Amadæus in toto suo opusculo imitatus est: utinam & Baroni, cujus famulus liber tot in Amadæum probris, & calumniis scatet, ut vel ex hoc confingendus venisset, nisi præviè, vix primò à luce positum, dum adhuc sub prælo esset, velut in utero suffocasset prohibito Summi Pontificis Alexandri VII. in Bulla, Cum ad aures, proprio motu expedita die 26. Junii, anno 1665. propter quasdam censuras, quas laudatas, & insertas sibi trahit, non veritus fulmen Apostolicum, quo in præfata Bulla feritur, ubi sic: * Nec in libris, aut etiam scripturis publicis, vel privatis illas alleget, sub pœna excommunicationis lata sententiæ, cujus absolutionem nobis, ac Sedi Apostolicæ reservamus, &c. Insuper libros, & opera in quibus præfata censura quomodolibet continentur, laudantur, & defenduntur, Apostolicâ auctoritate prohibemus. * His tamen non obstantibus Vincentius Baroni, nec opus prælo subtraxit,

nec à divulgatione abstinuit. Hæc fuisse illius Baroni Apostolicam reverentia!

16. Laude verò fraudandus non est, quod præfatum Opusculum sexagesimum quintum, quod in Italia Angelici Præceptoris circumfertur, alienum à D. Thomæ pronuntiet, & ab ejus opusculis ratum non fuisse doleat. Quod jam præfatus Amadæus in editione Matritensi, anno 1664. ab inveniētiā dissonantiam expendens concludit: *Propter mihi suadeo illud opusculum non esse Divi Thomæ. Quod efficaciter probatur ex eo quod ejus auctor ad errorem comprobandum duplici abusu est usus alio ex cap. Multiplex, dist. 1. de Pœnit. ubi contra manens in corpore non receperit, consequi exutus corpore non poterit. Alio ex cap. a nobis de sent. excommunicatæ extra rem omnino est, quia in eo tantum est sententia de absolutione ab excommunicatione, quæ extra defuncto conferri potest. Sed ab ista non valet argumentum ad absolutionem à peccatis, de qua Auctor opusculi loquitur, ut evidens legentibus non datur locus violentæ expositioni, quam nec repugnantem Baroni adhibet, fol. 212. Quod propter melius, veritate comperta, Opusculum illud sexagesimum quintum ad alterum D. Thomæ opus judicavit, & neciter dubitavit Sancti Doctoris opera admittendum, sed ut certissime eum excludendum, credendumque, Sic cecidit Amadæus, licet contra regulam, quam ex impetibus humana statuit Paulus Nazarius in Opusculo de fide D. Thomæ Aquinatis, fol. 11. dicens: * Inter Opuscula Divi Thomæ, ea quæ minoribus excelsis tractatibus, tabquam dubia recipienda.*

17. Sed restat adhuc Baronio querela, quod Amadæus in editione Valentina, & in Lugdunensi 1664. omiserit Textum ex cap. Multiplex, dist. 1. nobis. Fateor, sed non castiganda fraude prænoto, ut temere dixit Baroni. Sed quia sententiam rectoris contentus, de auctoris fundamentis, ut ad causam quam ibi agebat, de more illi est, non curavit. Etenim, si is fuisset illi animus, quem affixit Baroni, fidias instruendi Angelico Præceptori, non omisit erroris subdolum à præcatis juris capitibus petam, cum ex illis potissimum, & novum insidiarum comparare potuisset; non solum erroris sententiam immulando, sed inscitia quoque arguendo, ut potest duplici juris capite petitam, alio expressè contra alio extrarem adducto. Nullius ergo criminis excusari Amadæus potest, nullius impolitura, nec cœcationis loci. Quia nec opusculum affixit, nec verba diminuta exceperit, nec errorem excusantia confit, sed quæ potius cumulabant. Non ergo insidias instruxit.

18. Sed novum non est Baroni Amadæum diarium instructorem fingere, etiam ubi ab alio calumniis D. Thomam vindicat. Quo satis credit, nec Amadæum impugnaturum legisse. Quia alios auctores! Unum modo in exemplum adducam. Amadæus Guimenius tract. de Teologia, 6. fideliter refert Diance verba p. 10. tract. 1. quod 60. sic feribentis. * Ex dictis à fortiori patet relictam esse opinionem D. Thomæ, Divi Antonii, brielis, & Richardi, quoscit & legitur Syreth verb. Teinunim, q. 3. nu. 2. asserentium licitum esse mere in die jejunii eleuatia ex saccharo condita, ut solam delectationem. * Se Diana in quem propterea, tanquam in relatiorem infidelem opinionem D. Thomæ; & in Thomam Hurtado ejusdem criminum rom. 2. pariat. res. tract. 10. cap. 7. num. 16. inveni-

tur Amadeus ubi supra, Divi Thomæ verba, pro ipsius vindictis, illi opponens: * Dimittit enim ultima, quo non paucis occasionem errandi præbere potuit. Nam cum D. Thomas scripsisset electuorum usum jejunium non solvere, illico subiunxit: *Nisi in fraudem jejunii quis sumeret, aut si eis, quasi alius cibus uteretur, ad famem extinguendam.* Hæc Amadeus in obsequium Angelici Præceptoris. Quis, rogo, his prælectis, Amadeum laudibus à Baronio cumulandum non speraret? Sed referre pudet: Calumnias, calumniis cumulat. Et cum Dianam, & Hurtado, D. Thomæ verba truncantes carpere debuisset, Hurtado incolum relinquo, in ejus locum Amadeum sufficit, ut eum æquæ, ac Dianam immisericorditer proscinderet, *disp. 1. fol. 122.* * Notam, inquit, uterque Divo Thomæ inurit foedissimam, lachrymis eluendam. Sic enim illum accusat Amadeus, delatore Diana, si vera ex illo referat: Nec enim licuit adhuc Dianam consulere, &c. Si vera sit Dianæ, & ex illo Amadei accusatio, non potuit atrocius flagitium impingi Divo Thomæ, &c. Si verò temere, & falso totius Ecclesiæ Præceptor inculcatus sit quasi palpo, & voluptatis illicitæ Magister, judicet Christianus Lector, par ne unquam calumnia instructa sit, & audita. * Et his non contentus, folio 124. Divi Thomæ verba, prout apud Amadeum ipse vindicem, fideliter excerpta invenit, exhibens sicerato exclamat. * Hic tuum Lector judicium appello: num Dianæ, & Amadei iniquissimam Divo Thomæ calumniam instruxerint? * O Baronio! alius tecum contendat: tam ingrati animilabem quis ferat?

19. Sed mortuus eruentos lubens condono, & Christiani Lectoris judicium ad aliqua ex dictis ponderanda voco. Primum, quod, ni Baronius ipse ultro fateretur, nequiret absque temeritate judicari, ipsi scilicet, adhuc non licuisse Dianam consulere. O Macie humilitate virum! Quod alios auctores non legerit, mirum mihi non acciderat, quia copia caruit, ut ipse testatur, fol. 51. *Vix centesimam, inquit, habui librorum, quibus Amadeus ab utitur ad suam causam.* Unum verò omnibus mirabile fuit, hominem tanta librorum inopia laborantem, & tot occupationibus distractum, ut nec Dianam, qui præ omnium manibus est, consulere licuerit, autum fuisse suscipere provinciam respondendi Opusculo Amadei Guimenii, qui non rationum pondere, sed testimoniis tantum Doctorum fidelissimè excerptis, copioso, & gravi testimonio numero, quam agebat, causam comprobavit. Quem proinde, in quaestione facti, impugnare, auctoribus non relectis, & locis non collatis, impossibile prorsus erat: & maxime Baronio, qui, ut ipse testatur, libros nec à tergo viderat. Quinimò (ut ex ejus testimonio aperte intelligitur) quam plurimum eorum, nec nomen audierat; idèque Amadeum illos confinxisse, præ eruditionis copia, stomachosus evomuit.

* Placuit etiam, inquit, Amadeo, confingere, qui nunquam scripserunt, nec usquam extiterunt. * Nullum verò hujusmodi auctorem, nec in syllabo, nec in toto suo famoso opere ausus est nuncupare, ne de aperta falsitate convinceretur. Nullus enim apud Amadeum confictus invenitur, licet plures Baronio, & in Theologia morali parum versatis prorsus ignoti.

20. Alterum notatu dignissimum est, quod Baronius ea calumniandi libidine æstuaverit, ut Amadeum, Divi Thomæ accusatorem traducat, ubi advocatum, & ab aliorum calumnia vindicantem reperit. Verba illius recole. Quid ad hæc Baronio? Nec Amadei locum tibi consulere licuit? Vel concedas,

vel ex ore tuo clamabo: *Parem unquam calumniam instructam, & auditam non fuisse. Nec potuisse atrocius flagitium Amadeo impingi.* Nullam ergo calumniam, ne dum iniquissimam Divo Thomæ Amadeus instruxit. An Baronius Amadeo: *Hic tuum Lector judicium appello.*

Q V Æ S T I O III.

An moribundus, qui non audiens, neque loquens, dubia doloris signa exhibet, absolvendus sit?

1. **S**I doloris signa constiterit fuisse exhibita, in ordine ad claves, constat ex dictis absolventum. Difficultas solum est, de aliis doloris signis, de se indifferentibus. Uti si, v. gr. moribundus pugno pectus pulset, oculos ad cælum tollat, vel aliquam imaginem devotè respiciat, præsentem Sacerdote, vel aliis testificantibus.

2. Moribundum prædicta doloris signa exhibentem non esse absolventum, tradunt Bonacina, Joannes Franc. Suarez, & Thom. à Jesu, apud Dianam 3. p. tract. 3. resolut. 2. & contentire videntur P. Suarez disp. 23. sect. 1. n. 12. Filiucius tract. 7. cap. 5. num. 120. & Vazquez hic quæst. 91. artic. 2. dub. 1. nu. 1. Qui asserunt, infirmum, quamvis contritionis signa præbentem, absolvi non posse, si nullam fecit mentionem confessionis, eam petendo, seu vocando Sacerdotem, saltem nutibus, seu ipsi confessario dicendo, se dolere de peccatis. Eorum fundamentum est, quia ea signa, de quibus supra, non videtur exhibita in ordine ad claves, quæ relatio est omnino necessaria ad absolutionem. Nam ut definitum est in Tridentino, sess. 14. *Can. 9.* sine confessione nequit esse absolutio: ergo cum illa signa rationem confessionis habere non videntur, nequibit moribundus absolvi virtute illorum.

3. Contraria tamen sententia probabilior est, in praxi quæ omnino tenenda, cum Layman lib. 5. tract. 6. cap. 8. Henriquez lib. 3. de Pœnit. cap. 10. n. 7. & 8. Lugo disp. 17. sect. 2. nu. 29. Zambrano, Pharaonius, & alii, quos sequitur Diana 3. p. tract. 3. resolut. 2. Probatur primo optima ratione, quam ex Layman desumpsit Lugo. In mortis articulo quilibet præsumitur desiderare optimum suæ animæ remedium. Ergo signa doloris, & pœnitentiæ, in eo articulo exhibita, censeri debent relata à pœnitente ad sacramentalem absolutionem. Confirmatur, quia neque adversarii negare possunt in his circumstantiis dubium saltem generare, an fuerint exhibita in ordine ad claves? Indubio autem, an sit materia sufficiens absolutionis, absolventus est moribundus, ut bene Lugo supra nu. 31. Ecce tenet M. Texeda tom. 1. Theolog. moral. lib. 2. tract. 3. controvers. 10. nu. 9. * Quod ad eò, inquit, verum est, ut si dubitetur de sufficientia signorum pœnitentiæ, in mortis articulo constituti; adhuc tamen pœnitens absolvendus est, ne maneat suæ spiritualis salutis remedio destitutus: & alias pœnitens ratione dubii est in possessione, ut absolvatur, saltem sub conditione. * Et nequit dissentire Vincentius Baronius, ut pluribus ex illo excerptis, probabo quæst. sequente numer. 39.

4. Secundò probatur, nam quando dubitatur, an signa oriantur ex contritione de peccatis, an ex angustia

gustia mortis, & morbi morore, absolvendus est sub conditione infirmus, ut tradunt Joannes Sanchez, & alii, quos citatos sequitur Diana 3. p. tr. 3. resol. 3. Ergo quando dantur veræ contritionis signa, & tamen est dubium, an fuerint exhibita in ordine ad claves, poterit infirmus absolvi sub conditione. Patet consequentia, quia idem est dubitare, an signa oriantur ex contritione, ac dubitare, an fuerint in ordine ad claves. Imò non solum poterit, sed debet absolvi; nam quoties potest, ad id charitas graviter obligat, ne ex ommissione, & incuria confessorii æterna moribundi salus periclitetur, ut cum Vazquez, Suarez, Montesin, Coninch, & aliis communiter docent Diana *suprà* resol. 9. Lugo *disp. citata*, sect. 1. n. 20. & sect. 5. n. 87. Henriquez de Penit. lib. 3. cap. 10. nn. 8. Joannes Sanchez in *Select. disp.* 4.4. n. 32. & cum Dicastillo, F. Frapiscus à Jesu Maria, Carmelita Excalceatus, in *Cursu Theolog. Moral. tract. 6. cap. 8. punct. 6. num. 138.*

5. Occasione hujus doctrinæ posset aliquis inquirere, an Sacerdos, qui dicta confessione generali, ut de more est, in principio Missæ, sensibus destituitur, & periculum mortis subijcit, absolvi possit virtute prædictæ generalis confessionis, nullo alio doloris signo edito? Negant cum Layman, Lugo *suprà* disp. 17. sect. 1. n. 25. & Diana *tr. citato*, resol. 2. & 4. p. tr. 4. resol. 92. in fin. contra Philbertum Marchinum oppositum asserentem. Verum tempore pestis, cum omnes in mortis periculo versentur, probabile mihi est, non solum Sacerdotem, sed ejus etiam ministrum virtute prædictæ confessionis absolvi posse sub conditione, quia confessio illa, & contritionis signa in his circumstantiis prudenter censi possunt in ordine etiam ad claves exhibita, vel dubium saltem de ista relatione generant, quod sufficit ad absolutionem sub conditione.

QVÆSTIO IV.

An moribundus, qui nec confessionem petiit, neque ulla signa contritionis dedit, possit absolvi?

VT questionem hanc in animarum favorem evincere possimus, certa ab incertis sunt separanda. Sacramentum Pœnitentiæ non posse dari sine confessione, tradunt in Trident. sess. 14. cap. 6. & Can. 9. Unde constat, omnino exterminandam opinionem contrariam, quam tenent Corduba lib. 5. q. 27. post proposit. 7. apud Henricq. lib. 5. cap. 10. n. 9. in *Glos. litt. I.* & nonnulli moderni suppresso nomine citati à Coninch *disp. 3. dub. 1. n. 2.* Quibus facit Jacobus Bajus Lovaniens. *in Institutione Religionis Christianæ*, lib. 2. cap. 91. ubi asserit, in casu moribundi non requiri confessionem, quia in tali casu potest impendi absolutio per modum suffragii: accusatio enim, inquit, solum est necessaria, quando conferenda est per modum iudicii.

2. Verum hæc distinctio Baji temeraria omnino est: ne errorem, vel hæresim dicam. Nam absolutio sacramentalis est actus judicialis, etiam respectu moribundi, & sine confessione esse nequit: utrumque enim definit Trident. *suprà*. Temerè igitur dixit Bajus, absolutionem conferri posse per modum suffragii, non præcedente confessione, aliàs conferri posset non subdito: imò, & mortuo, sicut applicari potest

indulgentia: neque esset necessaria jurisdic-tio in nostro absolvente, ut bene expendit Lugo *disp. citata* 3. n. 42. Casus autem necessitatis essentiam absolutio-nis mutare non potest, atque adeo si extra illum po-niente accusatione est invalida, à fortiori etiam est in casu necessitatis. Igitur absolutio sacramentalis aliiusve signis contritionis confessorio notis, quibus confessionis ratio conveniat. Hæc est verissima, & communis sententia, quam tenet Vazquez q. 9. art. 1. dub. 1. n. 1. dicens, nullum esse, qui contritum dicitur Henriquez, Coninch, & Lugo *suprà*. Suarez *disp. citata* 1. n. 13. Joannes Sanchez in *Selectis*, disp. 4.4. n. 32. de ejus, ut jacet, veritate, salva fide, dubitari possit, cum expresse definita sit in Trident. *suprà*. Quam modestè nimis Patet Coninch *disp. 7. n. 96.* nam exiit, illam sententiam non videri probabilem, per errorem, vel hæreticam vocare debuisse.

3. Hoc præjacto fundamento, solum potest esse difficultas, an ægrotus, qui in eo periculo versatur, proflus doloris signum dedit, nec confessionem petiit, possit sacramentaliter absolvi virtute actionum anteedentium, quæ confessionis nomine venire possint. Ut si, verb. grat. Christiano modo venerit, Sacramenta frequentaverit, & fidelis, ac in habitu fuerit: Negant absolute Vazquez *suprà*, Diana 3. p. tract. 3. resol. 8. ubi citat Layman, Maldam Turrianum, & alios, quos iterum sequitur p. 2. n. 6. resol. 20. quibus accessit Lugo *ubi supra*, Henriquez, Coninch, & Reginaldo, addeus, nullum aliorum Societatis, qui sua scripta prelo mactaverit, oppositum docuisse, nisi forte paulatim processerit doloris signum, seu confessionis petiti, vel pœnitens verb. grat. dixerit, se ex tunc absolutionem petere pro mortis articulo, si in illo posset vivere, & ita sentit ipse Lugo nu. 40. cui alii consentiunt.

S. I.

Sententia magis pia ab auctoritate comprobatur.

4. **N**ihilominus moribundum, de quo *suprà*, nec confessionem petiit, nec doloris, nec contritionis ulla signa dedit, posse sacramentaliter absolvi, virtute actionum anteedentium, quas prædiximus, videtur sententia expressa S. Antonii, quæ ut refertur in Sacerdotali Romano antiquo, prælo in *Sacram. Penit.* cap. 26. ubi hæc ex illo habentur verba: *Talis infirmus, qui amisit loqueliam, vel alimon-tionis, si bene vivebat, ut bonus, & fidelis, & frequen-tabat confessionem, & communionem, quamvis non petierit Sacramenta, quia ex imperato talia acco-runt, debet præsupponi contritus, & faciente alio Sacerdos faciat absolutionem ab omni sententia peccato. *Hæc ibi. Et hanc opinionem approbat Gregorius XV. cum esset Archiepiscopus Bononiensis in *Memoriali Confess. cap. 1. de forma Sacram. Penit.* n. 16. fol. 215. Si enim inquit, moribundum, etiam si nullum pœnitentiæ signum de præsentia confessorii, si tamen aliquis testetur, eum ostendisse confitendi desiderium. Ita docet Rituale Pauli V imò addit Sacerdotale Romanum, pag. 62. ex doctrina D. Antonini, posse etiam absolvi moribundum assuetum frequentare confessionem non pœnis repentino casu oppressus Sacramentum non petierit. Neq; solum potest confessorius in his duobus

casibus absolvere, sed etiam debet, quia contingere potest, moribundum esse tantum attritum, unde damnetur, nisi absolvetur. * Sic ibi.

5. Idem hæc sententia est hodie ferè communis inter Theologos, quorum syllabum, eorum verbis fideliter expressis, visum est idem, ne in retanti momenti alius deficiat, ob oculos ponere. Eam tenent Molfesius in *Sum. to. 1. tr. 7. cap. 5. n. 48.* ubi sic ait: * Hanc opinionem, ut mihi retulit noster D. Gabriel Lotterius, vir magna eruditionis, Romæ sequuti fuerunt ipse, & Franciscus Suarez, & P. Salmeronis Societatis Jesu, & P. Luppus Capuccius; & audiivi etiam, quod dum casu cadebat Romæ quidam, ex familia S. Petri, & reperiebatur ibi Clemens VIII. Pontifex Maximus, vir sapientissimus; & vidisset illum cadentem, quod dedit ei absolutionem, dicens: Si es capax absolutionis, absolvo te à peccatis. * Et infra. 49. * Non est ratio convincens, cur id fieri non possit sub conditione, quando hic talis signum non dedit, & aliàs devotus erat ad Sacramenta, &c. Itaq; prodesse non autem nocere potest, nec fit injuria Sacramento, & est opinio satis pia, * Sic ille.

6. Homobonus in examine Ecclesiæ p. 1. tr. 7. cap. 12. §. 34. * Praeferat ergo Parochus, si favorabilius illi opinioni adherere, quæ sentit absolutionis beneficium moribundo impendi posse, etiam si nullum confessus sit peccatum, nec confessarium petierit, ne indicia exhibuerit, ex quibus actus contritionis vel attritionis argui possit; modo talis in mortis articulo constitutus Christiano more vivere soleat, & bonus, ac fidelis homo aestimaretur. Quod quidem placitum in praxi referunt amplexum fuisse Clementem VIII. Quæ sententia, illa tamen ratione confirmatur, quod si necessariis ad salutem, tutior pars est amplectenda, & certiori periculo occurrendum est. Et ut reverentia Sacramenti, vel sacrilegii periculum, tum conditione appositæ, tum auctoritate Doctorum hanc opinionem tuentium, cessare dicatur. *

7. Antonius de Litteratis in *Sum. edita Romæ cum approbatione Mag. sacri Palatii, anno 1611. p. 1. de Conf. cap. 33. n. 7.* * Respondeo, quod si infirmus loquelam amiserit, vel si in frenum conversus fuerit, Sacerdos debet considerare, an talis infirmus bene, fidelis, ut bonus Christianus vivebat, & singulis annis confitebatur, & se communicabat, & hujusmodi, licet Sacramentum non petierit, quia talia ex insperato acciderunt, &c. Talis præsupponitur constitutus: idem Sacerdos absolvat eum ab omnibus censuris, casibus, & peccatis. *

8. Bartholomæus à Sancto Fausto in *Theolog. mor. lib. 4. q. 20. 4.* * Quia si potest, inquit, dari absolutio sub conditione, quando dubitatur, an poenitens habeat usum rationis, vel an sint peccata, nulla est ratio convincens, cur id fieri non possit si similiter sub conditione, quando talis hic nullum signum dedit contritionis, & aliàs devotus erat, & frequentabat confessionem, & communionem. Nam potest esse, prout in dubio præsumitur, ut quis sit memor salutis æternæ, & quod interius habeat aliquam efficacem attritionem, quæ rectè dispositus sit, recipere Sacramentalem absolutionem, & de attrito fiat contritus. Præsertim, quia nulla fit injuria huic Sacramento, quando sub conditione impetratur absolutio, unde si non reperitur dispositus, absolutio habetur pro non data, & sic prodesse, non autem nocere potest. *

9. Victorianus Præmol in *Memoriali Clericorum p. 4. cap. 1. n. 14.* * Licet absolvere moribundum, etiam si nullum poenitentia signum dederit in præsentia confessarii, si tamen aliquis testatur, eum ostendisse

confitendi desiderium. Ita docet R. tuus Pauli V. & etiam supra diximus. Imò addit Sacerdotale ex doctrina D. Antonini, posse etiam absolvi moribundum assuetum frequentare confessionem, quam vis repentino casu oppressus Sacramentum non petierit. Neq; solum potest confessarius in his duobus casibus absolvere; sed etiam debet: quia contingere potest, moribundum esse tantum attritum, unde damnetur, si absolvetur, ut de priori casu dicit Suarez. * Sic ille.

10. Pellizaris in *Man. Regul. to. 1. tr. 5. c. 3. sect. 1. n. 60.* * Cujus, inquit, opinionem puto defendi posse ob doctrinam tradendam, nimirum posse absolvi illum, qui sensibus omnino destituitur, & nullo pacto petit confessionem, si constiterit illi fuisse tr. 8. cap. 3. sect. 2. n. 114. * Respondeo, videri non omnino improbabile, quod absolvi possit saltem sub conditione. Moveor, tum ex principio extrinseco, nempe ex auctoritate plurium Doctorum opinionem hanc sustinentium; qui sūt Molfesius, Homobonus, Litteratus, &c. Suarez, qui ex auctoritate gravium virorum, talem doctrinam privatim tradidit, Baldellus, & Naldus, à me per litteras consulti; alique docti recentiores à quibus non omnino videtur dissentire S. Augustinus, & n. 116. in fine. * Ergo ex charitate tenemur eam sequi: tantum abest, ut non possumus eam practicè sequi. *

11. Rever. P. Leander à Sacram. to. 1. de Penit. tr. 5. diff. 5. q. 46. * An confessarius possit absolvere sub conditione moribundum sensibus destitutum, qui nec confessionem petit, nec signum poenitentia dedit? Mihi, in hoc difficillimo puncto, sic respondendum videtur. Quod scilicet, quamvis prima sententia negans, speculative sit longè verior; longèque probabilior secunda: hæc tamen, quia non caret probabilitate (ut ipsemet Diana merito fatetur) in praxi observari debeat, & praticari (quod ego Romæ in occurrenti casu, semel, & iterum feci, nec poenituit) ut ex statim dicendis constabit. *

12. R. P. Fr. Christophorus Delgadillo to. 1. de Penit. cap. 13. dub. 13. & 19. tradit: * Non solum posse, sed teneri absolvere sub conditione, quia vixisse more, & modo Catholico sufficit pro signo sensibili doloris, in articulo mortis, requisiti de peccatis, sicut sufficit, ut prudenter judicet, prædictum moribundum hic, & nunc habere intentionem, seu voluntatem requisitam ad validam, & fructuosam receptionem aliorum Sacramentorum, scilicet, Eucharistiæ, & Extreme unctionis. *

13. Illustrat Rev. P. M. Acatus de Velasco to. 1. resol. mor. verb. Absolutio, ref. 12. n. 4. * La tengo por probable, por la autoridad de los Doctores tan graves, que la tienen. * Et infra. * En particular, si el moribundo es hombre bueno, del qual se puede prometer, que todos los días haria acto de contrición, y daría alguna señal de dolor. * Et to. 2. verb. Sacramento, ref. 403. n. 7. * Muy probable es, que à un hombre que se está muriendo, sin poder, ni averdo materia alguna por camino alguno, el Confessor le debe absolver con condicion. * Et latius M. Zanardus in *Director. 1. p. 2. de Penit. §. 9.* dicens: * Posse absolvi, si non erat in mortali noto. *

14. Antoninus Diana 3. p. tr. 3. resol. 8. * Unde ego saltem ex principio extrinseco, puto hanc sententiam probabilem esse, & ita illam tenent aliqui Patres Societatis Jesu, & nostræ Religionis, & dici potest, quod in hoc casu adest aliquo modo materia; quæ per testificationem, & famam probitatis dicti moribundi, efficitur præsens. *

15. Doctissimus Episcopus Joannes Caramuel in

Theol. Fundam. 1. p. fundam. 6. n. 195. fol. mihi 92. testatur, hanc opinionem, tanquam probabilem approbatam esse ab Universitate Vienenſi, in Theſibus, quibus præſuit R. P. Tur Kovich Societatis Jeſu. Et ipſe, ubi ſuprà, & n. 1311. fol. 660. mordicus illam defendit, plures pro ea Doctores referens, tum ex Societate, tum ex Franciscanis, & in 3. edit. fol. 533. usque ad 541. ubi de hac quaſtione ait; pro hac parte ſteſſiſſe Stephanum Bauni, & Carolum Muſart Societatis Jeſu, & alios, qui in voce id docuerunt in Universitate Viennenſi. Quibus adde Janſenium, apud Leſſium in 3. p. q. 9. art. 2. dub. 2. n. 20. Laurentium Longum in *Tabulis Sacram. Tab. 2. cap. 24. nu. 8.* Theophilum Raynaudum de *Martyrio*, p. 2. cap. 3. n. 7. Baſſæum, verb. *Absolutio*, n. 13. in 3. editione, & Philippum Servium in *Annunt. fidel. p. 3. cap. 1.* Favet Averſa de *Pœnit. q. 10. ſect. 8.* & inclinât Machado *tom. 1. lib. 2. p. 4. docum. 5. n. 4.* & plures infra citandi. Et cum Valdo, Carolo de Baucio, Sancto Fausto, & aliis tenet Barboſin *Collect. ad Trid. ſeſſ. 14. cap. 5. n. 2.* dicens: *Si pœnitens nullum peccatum confiteatur, nec petiit confessionem, nec ſigna, vel nutus contritionis exhibuit, & ſic vir bonus, & devotus ad Sacramenta, poterit ſub conditione abſolvi in hunc modum: Situ es capax abſolutionis, ego te abſolvo à peccatis tuis. *Et in Belgio hanc opinionem præſicari in bello à multo ſeſſariis, teſtatur ſe audiviſſe Cardin. de Lugo *tom. de Pœnit. diſp. 17. ſect. 3. n. 33.* Quibus facit fundamentum, quo pro Euchariftia freneticis, & amentibus conferenda utitur M. Texeda *ro. 1. tr. 2. cont. 18. dub. 5. n. 47.* Denique hanc ſententiam probabilem putant plures, quos citatos ſequitur F. Franciſcus à Jeſu Maria *ro. 1. Curſ. Theol. mor. tr. 6. cap. 8. punct. 6. nu. 148. fol. 450. & ſeq.* Apud quem n. 148. pro eadem militat Gabriel à S. Vincentio de *Sacram. Pœnit. diſp. 7. q. 2.* & hanc ſententiam, *Sic explicatâ (inquit F. Franciſcus à Jeſu Maria punct. 6. in fine) probabilem eſſe ſentimus, & ſic ad praxim deducendam: cum nulla fiat injuria Sacramento, impendendo in eo caſu abſolutionem ſub conditione, & ex praxi poſſit ſalus æterna pendere moribundi. *Sic doctus Carmelitanus Excalc.

16. Propter hæc Tamburinus in *Methodo expedit. confeſſ. edito Romæ anno 1647. lib. 2. cap. 10. §. 1. num. 11.* *Nonnulli, inquit, Doctores putant, ejusmodi moribundum ſatis ſuperque petere confessionem, per mores Chriſtianos, tota vita ſenſibiliter peractos. Itaque idèo putant abſolvi poſſe, ſaltem ſub conditione: ſi eſt capax abſolutionis. Idcirco in praxi cenſeo, poſſe abſolvi ſub conditione diſta: imò, propter tam urgentem inſtantis mortis neceſſitatem, etiam debere. Ratio eſt, quia propter conditionem cavetur injuriæ Sacramento, & ex alia parte, conſultitur, quantum fieri poſteſt, ſaluti moribundi; quia in tali articulo præſumi ſaltem attritus poſteſt. Quid ſi fortè ita, à ſtuali- ter peccantibus, ſubito deſtituatur ſenſibus, ut non poſſit humanitus loquendo atteri? Reſpondeo, tunc non eſſe præſumendum attritum, atque adèd, nec abſolvendum docent communiter. Sed ego ſub prædicta conditione vix illum regulariter ſine abſolutione dimitterem: quia rariffimè evenit, ut tam cito ſenſibus quis, dum à ctu peccat, deſtituatur, ut vicinus morti non velit ſuæ ſaluti conſulere per aliquam attritionem. *Sic ille.

17. Addunt alii prædictam ſententiam pro quolibet peccatore Catholico ſuſtinendam eſſe. Joannes Poncius in *curſu Theologico. decif. 46. concl. 4.* Quamvis etiam poſſit conjici, ex ante acta vita; quod ſi habuerit tempus, habuerit etiam internam diſpoſitionem, tamen illa conjectura non ſufficit, niſi ad abſo-

lutionem conditionatam, qualis ſi poſſit dari poſſet etiam ei, qui antea ſceleratè vivebat, qui ſolent dolore de peccatis, & petere confessionem, quando ſunt in periculo vitæ: de quibus, non eſt modo, quantum ad hoc diſcurrendum eſſe, ſed Doctores, qui oppoſitum conſuſionis tenent, quæ tum ad me attinet, non video, cur non poſſint utriſque ſub conditione, cum nil mali ſit in concedenda tali abſolutione, & non ſit evidens, nec certum de fide, quod non poſſit prodeſſe. *Sic ille, quod ex mente in contrarium reſpondet.

18. Petrus Marchantius in *Trinodalibus Sacram. 1. tract. 4. tit. 4. dub. 7.* *Sed ad primam partem quartæ reſponſionis, in favorem animarum, iteratur, in qua dixi: quod quando peccator Catholus ita opprimitur; ut nullum appareat ſignum pœnitentiæ, aut deſideratæ, ſive poſſibilitate confessionis, nihilominus poſſit ſub conditione abſolvi, ſine abſolvendum eſſe.*

19. Fr. Martinus de S. Joſeph in *Monti, tom. 1. tr. 16. n. 2.* Juzga Diana, que eſt probable, y ſentimo han tenido hombres doctiſimos; por que ellos dicen, que en aquel punto, aun los hombres deſinados ſe convierten de ordinario, y ſe piden misericordia à Dios, peſandoſe de ſus ofenſas; y conde ſu ſalvacion eterna, y que por lo menos en la mayor carezca de attricion, con que ayudado con el Sacramento ſe ſalve. A la verdad yo juzgo, que eſta opinion eſt probable, por principios extrinſecos, y en caſo ſemijante, pecará contra caridad el Sacerdote, que no abſolvieſſe al tal en ſortmo, deſbato de la dicion dicha.*

20. Torreblanca *lib. 14. Praxi cap. 11. n. 14. pag. 91.* *Moribundo enim ſenſibus deſtituto, quamvis peccatum nullum pronunciat, nec ſigna contritionis dederit, poſteſt, & debet conſolari ſub conditione, ſaltem ſub conditione: Si eſt capax abſolutionis.

21. Remigiſus in *Sum. tr. 5. §. 11. n. 5.* *Eſt enim opinio probable, qd el Confefſor puede abſolver al moribundo deſtituido de ſus ſentidos, aunque no le pedito confession, y exercitar la caridad en el tan peligroſo, en que cada uno la deſcarta para ſu medio.*

22. Fr. Ludovicus à Concepti in *examine venet. tr. 5. de Pœnit. q. 1. per totam. præſequit n. 19.* hanc conſuſionem ſic probat. *Tum quia de nullo debet malum præſumi, & præſertim finale, niſi ſi expreſſe de illo conſtat, cum ergo neque expreſſe de hoc conſtat poſſit caſu poſito, tenebitur de omnibus ſimilibus malis judicare malum. At qui in ſimili caſu reocentur conſuſionem ſuæ ſaluti exequi neceſſaria, inter quæ unum, & ſcilicet, contritionis ſigna præbere, confessionem ſigno aliquo poſtulare. Ergo hoc de illis poſſumus dicare (ſcilicet, quamvis non viderimus) proinde illis abſolutionis beneficium, ſub conditione impendere.*

23. Lezana in *Sum. qq. Regul. tom. 3. verb. Confefſio.* *Ego verò, licet hanc ſecundam ſententiam (ſemp negativam) probabiliorẽ credam; primam tamen, non reputo omnino improbabilem, eo vel maxime, quod exiſtimen, omnes fideles in eo periculo conſtitutos, ſi vel per modicum tempus, ſui compoſuerint, non ſolum actu interno confessionem deſiderare, ſed externo actu id deſiderium ſemper manifeſtare, quod virtualis quedã confefſio, pro abſolutione conditionatè concedenda. Sed alii judices ſunt.

24. Illuſtrif. Joannes Caramuel in 2. p. Theol. Fund. cap. 11. n. 50. fol. 35. *Quia univerſitas Vienenſis ſententi-

quæserit, moribundum Catholicum sensibus destitutum, qui nullum signum doloris dedit, posse saltem sub conditione absolvi, iudicavit probabilem, hanc eamdem opinionem probabilem esse pronuncio, * & cap. 7. n. 120 de pœnit. * Probabilis, inquit, est sententia, quæ docet Catholicum moribundum sensibus destitutum, qui nullum signum doloris dedit, posse absolvi saltem sub conditione, * Et idem tradiderat in *Theolog. moral. lib. 3. disp. 4. n. 1542.* dicens: Confessarium tenet hanc sententiam praticari. Verba ejus sunt, * Non posse absolvi, qui nullum signum dedit, quo videatur actualiter petere confessionem, sentis quidem probabilissimè: tibi enim viri doctissimi consentiunt. Et tamen te peccatum esse mortaliter, si non mutes dictamen assero: cum moribundo omnibus sensibus destituito, qui nullo signo externo confessionem petit, non accurrit. Ratio est clarissima. Ille enim est in extrema necessitate constitutus, in periculo eternæ damnationis, & jure fraternæ charitatis teneris eum adjuvare, si potes. Ergo & teneris ipsum absolvere, id enim potes; quia tamen si non possis operari contra tuum dictamen, potes illud prudenter mutare, & opinionem probabili subseribens illi absolutionem concedere. *

25. Angelus Maria Verricelli in *questionib. moral. tom. 1. tract. 6.* per totum, multis suadere conatur. * Moribundum Catholicum, quantumcumque perdidit vitæ, nullo dato pœnitentiæ signo, sub conditione absolvendum. * Ita ubi *suprà* sect. 12. quamvis hæc disputandi gratia dicta esse velit. Et *sect. 14. num. 44.* suum iudicium declarans ait: * Dubium mihi est, an hæc opinio probabilis sit ab extrinseco, & ego non auderem asserere hodie esse probabilem, non tamen condemnare, tanquam sacrilegium reum, qui dubitans, an hæc opinio sit saltem per principia extrinseca probabilis, absolveret sub conditione moribundum, nulla præbentem signa doloris. * Hæc ibi, & *num. 100.* & facit ejus doctrina *tract. 2. quæst. 36. num. 5.*

26. Militant etiam pro hac sententia Doctores alii. Illustr. DD. Alphonsus de la Penna & Montenegro, Episcopus Quinteris, in *Itineratio pro Indorum Parochis, lib. 3. tract. unico, sess. 2. fol. 280.* ubi sic: * Dico, quæ est opinio mihi probabile, quæ in caso, quæ uno aya caído de una torre, y del golpe quedó tan aturrido, y molido, que no pudo dar señal de dolor alguno, ni aun de pedir este Sacramento, se debe absolver sub conditione, diciendo: Si capax es, ego te absolvo. E. M. Acacius de Velasco *tom. 2. verb. Sacram. resolut. 403. n. 7.* ubi post verba *suprà* num. 17. fideliter exceptra subnectit. * Luego constando, como consta, que la tal absolucion (nempè, sub conditione) no puede ser mala por camino alguno, y que puede servir al enfermo de un tan grabién espiritual, qualquier Confessor puede, y debe absolverle en la dicha forma. * Sic ille universaliter pro omni Catholico moribundo discurre. Quibus addendi asserentes, agoniam Catholicæ esse probabile signum, tum contritionis tum voluntatis confitendi; nam ita frequenter contingit inter Catholicos, ut ait Verricelli *tom. 1. tract. 6. quæst. unic. à nu. 12.* Et videtur de mente D. Augustini *tom. 6. lib. 1. de Adulterinis conjugis, cap. 28.* ubi ait: * Adulterum, in adulterino conjugio, mortis periculo præoccupatum, quamvis nulla posset dare suæ voluntatis signa, tamen baptizandum esse, si catechumenus erat (attende) & si baptizatus, reconciliandum: talis enim tunc intrinsecè pœnitens credendus est. * Et *cap. 26.*

prædixerat: * Si voluntas ejus incerta est, multo fatius est nolenti dare, quam volenti negare. * Hæc Augustinus. Propter quæ P. Dicaſtillo de *Pœnit. disp. 9. dub. 9. n. 834.* non dubitavit dicere. * Hæc sententia videtur pro se habere Augustinum. * Et expressè, illam docuisse Augustinum, dicit Verricelli *suprà* num. 14. & 74.

27. Hæc opinio quoad Catholicum, qui Christiano modo vixerit, ob auctoritatem saltem extrinsecam tot, tantorumque Doctorum improbabili mihi non est, licet pietate magis, quam ratione, suaderi possit. Verum cum hoc Sacramentum in animarum favorem institutum sit, ea nobis opinio eligenda est, non quæ Sacramento, sed quæ pœnitentiæ magis faveat. Sacramentum enim, inquit Joannes Sanchez in *Select. disp. 44. nu. 33.* * Juri suo cedit, & (ut ita dicam) periculo irritationis exponi non ægè fert, eò quod salus spiritualis proximi magis tuta relinquitur. * Cui facit Baranius in opere contra Caram *1. p. disp. 1. sect. 4. artic. 1. §. 1. fol. 39.* ibi: * Cum enim Sacramenta instituta sint ad salutem animarum, nil mali est, si aliquid periculum irriti Sacramenti incurtas, ne damnetur anima, in cujus gratiam à Deo est institutum. * Omitto periculo irritationis non exponi, si absolutio sub conditione impendatur, ut ibidem docet Joannes Sanchez, & tenet Suarez *disp. 13. sect. 1. in fine.* Quibus consentiunt plures ex *suprà* citatis. Ergo cum administratio Sacramenti in nostro casu, non possit ei obesse, & possit prodelle infirmo, si hæc opinio fortè sit vera, id eò illam, quam ex charitate iudico, debere omnes confessarios amplectari (ut ferè omnes Doctores citati exprimunt) aliquibus fundamentis stabilire, & explicare, Deo gratum fuerit iudicavi.

§. II.

Sententia magis pia triplici ratione stabilitur.

28. **I**gitur moribundum, qui nec confessionem petit, nec ulla contritionis signa dedit, absolvi posse, si Christiano modo vixerit, suadet. Primo, quia voluntas confitendi peccatum manifestata confessario per signum aliquod exterius, sufficiens ad absolutionem, saltem sub conditione, ut docent communiter Doctores: quod procedit, etiamsi post multos dies absolutio sit impetienda, ut constat ex Henriquez de *Pœnit. lib. 1. cap. 10. & 11. num. 6.* & ex Hurtado Complut. de *Sacram. in genere disp. 1. diff. 11.* Sed fidelem Christiano modo vixisse, & Sacramenta frequentasse, est signum exterius, per quod manifestatur confessario voluntas confitendi futura in articulo mortis: ergo licet pro tunc non petierit absolutionem, nec signum aliquod doloris in eo periculo edere potuerit, datur materia sufficiens ad absolutionem. Probo consequentiam: moraliter certum est, prædictum moribundum in eo vitæ discrimine constitutum habere voluntatem confitendi, & hæc sufficienter manifestatur, & sit sensibilis per prædicta signa antecedentia, omnes enim per illam venimus in notitiam, quod si posset, pro eo articulo absolutionem peteret; ergo.

29. Confirmatur: dolor de peccatis sufficienter fit sensibilis ad absolutionem per confessionem illum præcedentem, ut tradit Lugo *disp. 14. sect. 2.*

G g 4 cum

eum Henriquez, Fagundes, Navarr. & aliis: ergo voluntas confitendi in articulo mortis sufficienter redditur sensibilis per signa illa antecedentia. Urgetur: sicut dolor constituitur in esse materiae Sacramenti per confessionem: ita voluntas confitendi constituitur in esse confessionis, per signum illam manifestans; sed confessio antecedens dolorem potest illum constituere in esse materiae Sacramenti: ergo signum antecedens voluntatem confitendi potest illam constituere in esse confessionis: aequè enim certum moraliter est, eum, qui bene vivit, & Sacramenta frequentat, habiturum in mortis articulo voluntatem confitendi, ac est certum, eum, qui sua peccata confitetur, habere, vel habiturum ante absolutionem dolorem de peccatis: ergo dum confessorio per se, vel per aliorum testimonium confitetur, de antea vita poenitentis, non solum poterit, sed tenebitur illum absolvere, quia in omni rigore verum est, desiderium confitendi per se, vel per alios ostendisse: quod sufficere ad absolutionem impertiendam habemus ex Paulo V. in Rituali Romano.

30. Dices: ergo saltem, si infirmus non solum vocem, sed & sensum amiserit, non poterit absolvi, quia in tali casu non datur in eo voluntas confitendi, cum rationis compos non sit. Respondeo primò: ex privatione usus sensuum exteriorum, non deducitur evidentè usus rationis ita defuisse, ut non potuerit habere dolorem, ac proinde in casu dubii, debere absolvi sub conditione. Respondeo secundò: licet constaret, repente amisisse usum rationis, absolvi etiam posse, non ratione voluntatis, quam tunc habeat, cum supponamus non habere, sed ratione alterius voluntatis praeiteritae. Explico simul, & confirmo: Ipse rectè vivendi modus, & Sacramentorum frequentatio, utpote orta ex desiderio, placendi Deo, & obtinendi beatitudinem, non solum sufficienter significat, poenitentem habiturum confitendi voluntatem in mortis articulo, si sui compos fuerit, sed ex nunc desiderare confessionem pro eo petere, eo modo, quo potest, juxta infra dicenda. Hoc enim desiderium confessionis implicite continetur in voluntate illa praeiterita rectè vivendi, & frequentandi Sacramenta ad consequendam beatitudinem: quae quidem voluntas per hæc bona opera sufficienter significat: ergo si de tali voluntate implicita, & praeiterita confessorio confitetur, poterit, & tenebitur infirmum absolvere, quia ad absolutionem nil aliud exigit Concilium Arausicanum primum, cap. 11. ibi: *Subito obmutescens, poenitentiam accipere potest, si voluntatis praeiteritae testimonium, verbis aliorum, habeat.*

31. Quod autem voluntas hæc, & desiderium confessionis exterius manifestata, multo tempore antecesserint articulum mortis, non obstat ad absolutionem, nam ut supra diximus ex Henriquez, & Hurtado, & latius disp. precedenti, quest. 10. absolutio potest conferri, quamvis multis antea diebus præcesserit confessio, dummodo non constet, poenitentem voluntatem retraxisse per culpam mortalem. Imò addo in casu præsentis licet id constaret, absolvendum sub conditione: nam cum aliunde certum non sit, moribundum adeò subito usum rationis amisisse ut spatium ad voluntatem confitendi, & attritionem de peccatis concipiendam non habuerit, posset confessorius in ejus favorem prudenter judicare, ac proinde virtute prædictæ voluntatis præ-

sumptæ, & per antea vitam sufficienter significata illum absolvere sub conditione. Quod sic collata salvabitur, quiescit in æternum poenitens.

32. Suadetur secundò: quia eadem conditione poenitentis ad plures peccatorum, si extrinsecus est ad plures absolutiones à pluribus sacerdotibus, ad novumque, & distinctum Sacramentum, cum novo gratiae augmento, confitendum. Quia confessio iterabilis est, & licet prædicta materialiter, & physice videatur una, moraliter, & virtualiter est multiplex, quia æquivalere potest tibi, Petre, & confiteor tibi, Paulæ, sicut forma huiusmodi: *Ego vos absolvo*: æqui valet, *absolvo te, & absolvo te*. Ergo si ab uno sacerdote poenitens absolutionem posset postea virtute ejusdem confessionis absolvere, alio, qui de confessione præteritæ noticiam habens. Ergo occurrente mortis periculo non solum possit hic Sacerdos, sed deberet illum absolvere.

33. Præfatus discursus, admissio antecedente, videtur legitimus. Jam verò, quod nullus sit poenitens, qui uni Sacerdoti confiteatur, qui ex intentione saltem implicita non dirigat confessionem ad alios Sacerdotes, ut ejus virtute possit, periculo mortis, à quolibet absolvi, si aliam eandem, & alia doloris signa edere non poterit, videtur probabilissimum: nemo enim est, qui ad unum confessorium accedens, rogatus non responderet, & velle, & desiderare iterum à quolibet Sacerdote in articulo mortis, virtute illius confessionis absolvi, ergo quilibet poenitens, quando confitetur explicitè uni Sacerdoti, confitetur implicite, & in genere libet alteri advenienti in articulo mortis, qui per se, vel per alios de ejusmodi confessione poenitentem habeat, quæ quidem moraliter perseverat, dum in memoria confessorii, vel alterius incepti vocis gerentis conservatur. Ergo virtute istius conditionis absolvi poterit.

34. Et procedit juxta superius dicta, licet constaret, poenitentem in novum mortale post illam confessionem incidisse, dummodo Sacramentum frequentaverit, eamque conscientiam habuerit, ut reddat sufficienter sensibilem dolorem conceptum de peccatis, post talem confessionem, commisit. His enim concurrentibus, nil desiderari videtur ad absolutionem sub conditione, cum verò, post multo antea præcesserit confessio, intervenientis moralis præsentia confessionis huiusmodi Sacerdoti fida, modo, quo explicui, & per illam, ut conjunctam cum frequentia Sacramentorum, & conscientia commisit, fiat sufficienter sensibilis, poenitentem ante mortem habiturum dolorem de peccatis, si forte aliquo post confessionem contraxerit. Ubi autem non venit peccati, saltem in genere, confessio, sufficiens datur materia absolutionis valida, & fructuosa, ut supra docuimus.

35. Suadetur tertio, quia ad minus hæc incerta dubium generant, ex ejusmodi infirmitate capax absolutionis, qui dubium saltem est, si materia sufficiens voluntas illa confitendi, quæ in articulo mortis per antea vitam virtute cuncta, vel an possit in eo articulo absolvi virtute confessionis prius factæ, vel virtute præteritæ voluntatis obtinendi absolutionem, & in dubio de materia sufficienti, impertienda est sub conditione, ut Layman, Sanchez, Diana, & alii dicimus quæstione præcedenti, & ex communi Doctorum præ-

bat latè Lugo disp. 8. de Sacram. in genere, sect. 9. Ergò in casu, quo moribundus, nec confessionem petierit, nec illum doloris signum dederit, absolvi poterit sub conditione. Et Sacerdos ex charitate graviter ligatus erit, si concurrant, quæ in superius suppositimus. Melius etenim est subvenire proximo cum Sacramento dubio, quam sine ullo Sacramento relinquere: & ut ex communi Doctorum tradit Leander suprà quæst. 47. Sacerdos, non solum potest, sed debet absolvere moribundum in casibus, in quibus ex opinione probabili aliorum potest, quamvis ipse contrariam sequatur, potest enim alienè adhærere, & idèd tenetur suam deponere, ne æternæ damnationis periculo proximum exponat.

§. III.

Objectionibus communis sententia
fit satis.

36. Obijcies primò cum Emin. Cardinali de Lugo: Accusatio de peccato debet esse post commissum peccatum, ergò voluntas nunc habita accusandi se de peccato postea committendo, non est sufficiens, ut virtute illius in mortis articulo absolvat. Concedo totum, sed nihil contra me. Ego enim tantum assero, absolvi posse, vel virtute voluntatis confitendi, quam habet in articulo mortis sufficienter jam significatam, & sensibilem factam per antea actam vitam Christiano modo, & cum Sacramentorum frequentia: vel virtute confessionis de aliis peccatis commissis, utpote quæ uni Sacerdoti explicite & in particulari, aliis verò implicite, & in genere facta sunt, ut in mortis articulo possit à quolibet, virtute illius, impendi absolutio: sive prædicta confessio sit expressa (ut dixi) sive implicita in recto vivendi modo, & frequentia Sacramentorum imbibita; quæ quidem ex nunc est petitio quædam absolutionis à peccatis usque modò contractis, & significat dolorem de aliis, si fortè committantur, concipiendum: neque enim, ut ab omnibus absolvarur, in casu necessitatis opus est, de omnibus præcelsis accusatio.

37. Obijcies secundò. Decreta Pontificum, & Conciliorum agentia de absolutione moribundi, semper addunt, si voluntatis præterita testimonium aliorum verbis habeat, vel si desiderium confitendi per se, vel per alios ostenderit. Ergò non sufficit Christiano modo vixisse, Sacramenta frequentasse. Respondendo, negando consequentiam: quia, ut constat ex dictis, in toto rigore hæc decreta in nostro casu verificantur; addunt tamen, & meritò prædictam limitationem; quia possunt esse aliqui homines, adeò pravis moribus imbuti, ut eorum vita, nec implicite significet, in articulo mortis habituros confessionis desiderium, sed potiùs de misericordia Dei desperaturos; qui proinde nec virtute voluntatis confitendi, per antea actam vitam significatæ, nec virtutes alterius confessionis, sive explicite, sive implicite possunt absolvi, cum nil horum interveniat. Quapropter eorum opinioni non acquiesco, qui contrarium ubi suprà docuerunt, & à principiis intrinsicis nullam censéo probabilitatem habere. Vel si major responde, limitationem illam additam fuisse à Conciliis, quia potest contingere confessarium nullam de antea acta vita moribundi habere noti-

tiam, nec esse testes, qui deponant: his autem deficientibus, nequit absolutionem ei impertiri, quia nulla datur confessio. Et in omnium sententia formam Sacramenti, etiam sub conditione, profertur, ubi nec dubia materia reperitur, grave peccatum est. Alias equus, & mulus possent sub conditione baptizari, vel absolvi.

38. An verò à principiis extrinsecis sufficiens probabilitas opinioni nuper relatæ insit, ad absolvendum quemcumque Catholicum in articulo mortis constitutum, quem talem esse confessario constiterit; difficile satis est. Sed quia illa opinio in animarum favorem cedit, & aliunde non est omni autoritate destituta, censéo confessarium, etsi parum probabili, posse illi adhærere, quia ut ait P. Thom. Sanchez lib. 2. de matrimon. disp. 36. num. 8. quamvis opinio parum probabilis sit, ratione periculi magni, quod ex opposito imminet, sustineri potest. * Quod alias (inquit) non judicaretur probabile, facit tale esse urgens necessitas, & periculum, quod ex opposito sequeretur, ut optime docet Sotus de secreto 3. memb. quæst. 2. conclus. 3. Quos sequuntur Baldellus, Navarrus, Suarez, Valencia, Reginaldus, & alii, quibus citatis subscribit Thomas Hurtado tom. 1. variar. resol. tract. 3. cap. 3. resol. 13. & non parum favet Joannes Martinez de Prado tom. de Penit. q. 3. de qualitat. confess. dub. 2. nu. 31. dum ait. * Pro tali extrema necessitate sufficit quævis probabilitas, ut non solum liceat, sed teneamur animæ favere. * Ergò & probabilitas aliqualis à principio extrinseco sufficit. Cum autem in præfata opinione deferenda gravissimum contineatur periculum relinquendi proximum omni remedio destitutum, & periculo æternæ damnationi expositum, qui fortè, absolutione sub conditione collata, salvabitur, credulitatis speciem præ se ferret, præfata opinionem non amplexari, cum absque ullo peccato possimus. Cujus ratio à priori est, quia inter duo mala disjunctivè necessaria, minus est eligendum, ut constat ex cap. duo mala, & cap. Nervi, dist. 13. Cum igitur minus malum sit periculum frustrationis Sacramenti, quam æternæ salutis moribundi; quia illud religioni, istud charitati opponitur, primum à fortiori eligendum. Et quidem casu, quo utrumque præceptum observari non possit, charitatis præferendum, cum Montefino trad. Joannes Sanchez in selectis disput. 44. n. 35. & certissimum apud omnes est. Omitto nulli periculo frustrandi Sacramentum se exponere, ut cum Suarez, Sanchez, & aliis suprà diximus; quia absolutio impenditur sub conditione, si es capax, quæ non subsistente, non confertur: ergò nil fit contra religionem. Insuper suadet nostra conclusio: quia confessarius tenetur absolvere penitentem pro se habentem opinionem, quæ apud Doctores probatæ autoritatis probabilis habeatur, licet ipse à principiis intrinsicis falsam, & improbabilem censcat. Ut docent M. Sotus, M. Marcatus, M. Cándidus, & alii quos citavi tr. 1. de opin. probabili, quæst. 4. num. 7. Ergò potiùs jure in casu extremæ necessitatis.

(†)

§. IV.

Animadversio in Baronium

39. **E**x his rejiciendus venit Vincentius Baronius, qui 2. part. *Manuduct. contra Amadeum*, disp. 2. sect. 3. fol. 222. confidenter asserit, nec moribundo, qui Christiano modo vixerit, licere absolutionem impendere, etiam sub conditione: nisi praeter interpretativam voluntatem adsit signum praesentis contestatae petitione confessarii, aut doloris sensu, gemitu, vel verbis expressis. * Sed non placet. Quia, ut constat ex superius dictis, non solum potest, sed ex praecepto charitatis (quae obligat ad remedium dubium, quando certum extremè indigenti applicari non potest) absolvere teneretur. Quod insuper argumento, ut ajunt, ad hominem, evinco; quia, ut ipse Baronius testatur 1. part. *Theolog. mor. contra Caramuelem*, disp. 1. sect. 5. fol. 79. * Nullum est certius falsi argumentum, quam à se ipso dissentire. * Quod autem ipse secum non conveniat, probat ex his, quae tradit infra disp. 2. sect. 2. fol. 171. & 172. Ubi, dubia materia, & forma Sacramenti utendum esse, docet, quando certa deficit, nec alud medium suppetit ad salutem morituri. * Dubiis (inquit) & incertis, omni dubitatione remota, utendum est, quia certum est prudentiae judicium. * Et ita in terminis tradiderat disp. 1. sect. 4. art. 5. §. 1. fol. 39. cujus verba dedi sup. num. 27. Quae iterum firmat, fol. 49. ibi: * Ex mente nostra responsum est, adhibendum Sacramentum absolutionis, licet dubium, ratione periculi salutis, quod amovendum est, etiam cum aliquo periculo irritum faciendum Sacramentum. * Quod tertio repetit disp. 2. sect. 1. fol. 146. dicens: * Charitas, imò & iustitia Ministrum ex officio urgent, ut puero, & adulto extremo periculo laborantibus succurrat, etiam cum probabilis opinione, aut dubio, ne irritum sit Sacramentum, quia tunc urget regula ex duobus malis ingruentibus arcendum majus, & minus excipiendum.

40. Idemque in simili contestatur 2. part. *Manud. disp. 1. sect. 1. fol. 46. Ubi de materia Baptismi loquens*, sic ait: * N. l. improbabilis, seu magis dubium aqua rosacea, aut ex sale expressa, in materiam Baptismi assumpta, & tamen istius materiae improbabilis speculative, usus practice probabilis est, atque omnino adhibendus puero morituro, si desit aqua elementaris. * Et infra: * Cum hoc Thomista (scilicet Gregorio Martinez) concedimus, licere opinionem nullius, aut minimae probabilitatis speculative eligere, & usurpare, dummodò practice probabilis sit, id est, stet pro lege, & subinde careat omni periculo peccati, hac ad minus excusatione, quod necessaria sit ad majus vitandum malum. * Ergo cum opinio de licita absolutione, sub conditione, moribundi, stet pro lege charitatis, & subinde careat omni periculo peccati, cum necessaria sit ad majus vitandum malum, ejusque usus aequè forsan necessarius sit moribundo, ac opinionis de aqua rosacea ad baptismum pueri, aliter sine illo decessuri: licet materia speculative improbabilis sit, usus tamen ejus practice probabilis erit, atque adeo omnino adhibenda absolutio, si desit materia certa. Facit etiam ad hanc doctrinam ipsius Vincentii Baronii suprà. part. *Manuduct. contra Caramuelem* disp. 1. sect. 2. art. 2. §. 1. Ubi sic scribit: * Non probabili-

tates omnino profligamus, qui etiam dubia ad revocanda docemus, videlicet, cum duo dispensabilia imminet, nec gravius amoveri potest, minus probabilis adhuc se tenet, ut 1. fit certissima. * Quod iterum tradit supra 350. dicens, * Id esse tenendum ex certissima & qua juris regula. * Ergo cum duo in praesentia imminet mala, nempe aut periculum solutionis Sacramenti, (ut asseris) aut damnationis aeternae: nec istud, quod gravius est, amoveri potest, si dubia, & minus probabilis adhuc se tenet, certissima sit, in opinione Baronii, haec ipsa opinio quam minus probabilem absolute loquendo apponimus. Ergo in hujus Doctoris principio certum est, praefatae opinionis usum licitum esse.

41. Hunc si semel nobis concedat, de obsequio facile convincetur, ut docent communiter Theologi apud Dianam 3. part. tract. 3. res. 9. & apud Leandrum tom. 1. de *Poenit. tract. 5. disp. 5. §. 4. et 5. et 6. et 7. et 8. et 9. et 10. et 11. et 12. et 13. et 14. et 15. et 16. et 17. et 18. et 19. et 20. et 21. et 22. et 23. et 24. et 25. et 26. et 27. et 28. et 29. et 30. et 31. et 32. et 33. et 34. et 35. et 36. et 37. et 38. et 39. et 40. et 41. et 42. et 43. et 44. et 45. et 46. et 47. et 48. et 49. et 50. et 51. et 52. et 53. et 54. et 55. et 56. et 57. et 58. et 59. et 60. et 61. et 62. et 63. et 64. et 65. et 66. et 67. et 68. et 69. et 70. et 71. et 72. et 73. et 74. et 75. et 76. et 77. et 78. et 79. et 80. et 81. et 82. et 83. et 84. et 85. et 86. et 87. et 88. et 89. et 90. et 91. et 92. et 93. et 94. et 95. et 96. et 97. et 98. et 99. et 100. et 101. et 102. et 103. et 104. et 105. et 106. et 107. et 108. et 109. et 110. et 111. et 112. et 113. et 114. et 115. et 116. et 117. et 118. et 119. et 120. et 121. et 122. et 123. et 124. et 125. et 126. et 127. et 128. et 129. et 130. et 131. et 132. et 133. et 134. et 135. et 136. et 137. et 138. et 139. et 140. et 141. et 142. et 143. et 144. et 145. et 146. et 147. et 148. et 149. et 150. et 151. et 152. et 153. et 154. et 155. et 156. et 157. et 158. et 159. et 160. et 161. et 162. et 163. et 164. et 165. et 166. et 167. et 168. et 169. et 170. et 171. et 172. et 173. et 174. et 175. et 176. et 177. et 178. et 179. et 180. et 181. et 182. et 183. et 184. et 185. et 186. et 187. et 188. et 189. et 190. et 191. et 192. et 193. et 194. et 195. et 196. et 197. et 198. et 199. et 200. et 201. et 202. et 203. et 204. et 205. et 206. et 207. et 208. et 209. et 210. et 211. et 212. et 213. et 214. et 215. et 216. et 217. et 218. et 219. et 220. et 221. et 222. et 223. et 224. et 225. et 226. et 227. et 228. et 229. et 230. et 231. et 232. et 233. et 234. et 235. et 236. et 237. et 238. et 239. et 240. et 241. et 242. et 243. et 244. et 245. et 246. et 247. et 248. et 249. et 250. et 251. et 252. et 253. et 254. et 255. et 256. et 257. et 258. et 259. et 260. et 261. et 262. et 263. et 264. et 265. et 266. et 267. et 268. et 269. et 270. et 271. et 272. et 273. et 274. et 275. et 276. et 277. et 278. et 279. et 280. et 281. et 282. et 283. et 284. et 285. et 286. et 287. et 288. et 289. et 290. et 291. et 292. et 293. et 294. et 295. et 296. et 297. et 298. et 299. et 300. et 301. et 302. et 303. et 304. et 305. et 306. et 307. et 308. et 309. et 310. et 311. et 312. et 313. et 314. et 315. et 316. et 317. et 318. et 319. et 320. et 321. et 322. et 323. et 324. et 325. et 326. et 327. et 328. et 329. et 330. et 331. et 332. et 333. et 334. et 335. et 336. et 337. et 338. et 339. et 340. et 341. et 342. et 343. et 344. et 345. et 346. et 347. et 348. et 349. et 350. et 351. et 352. et 353. et 354. et 355. et 356. et 357. et 358. et 359. et 360. et 361. et 362. et 363. et 364. et 365. et 366. et 367. et 368. et 369. et 370. et 371. et 372. et 373. et 374. et 375. et 376. et 377. et 378. et 379. et 380. et 381. et 382. et 383. et 384. et 385. et 386. et 387. et 388. et 389. et 390. et 391. et 392. et 393. et 394. et 395. et 396. et 397. et 398. et 399. et 400. et 401. et 402. et 403. et 404. et 405. et 406. et 407. et 408. et 409. et 410. et 411. et 412. et 413. et 414. et 415. et 416. et 417. et 418. et 419. et 420. et 421. et 422. et 423. et 424. et 425. et 426. et 427. et 428. et 429. et 430. et 431. et 432. et 433. et 434. et 435. et 436. et 437. et 438. et 439. et 440. et 441. et 442. et 443. et 444. et 445. et 446. et 447. et 448. et 449. et 450. et 451. et 452. et 453. et 454. et 455. et 456. et 457. et 458. et 459. et 460. et 461. et 462. et 463. et 464. et 465. et 466. et 467. et 468. et 469. et 470. et 471. et 472. et 473. et 474. et 475. et 476. et 477. et 478. et 479. et 480. et 481. et 482. et 483. et 484. et 485. et 486. et 487. et 488. et 489. et 490. et 491. et 492. et 493. et 494. et 495. et 496. et 497. et 498. et 499. et 500. et 501. et 502. et 503. et 504. et 505. et 506. et 507. et 508. et 509. et 510. et 511. et 512. et 513. et 514. et 515. et 516. et 517. et 518. et 519. et 520. et 521. et 522. et 523. et 524. et 525. et 526. et 527. et 528. et 529. et 530. et 531. et 532. et 533. et 534. et 535. et 536. et 537. et 538. et 539. et 540. et 541. et 542. et 543. et 544. et 545. et 546. et 547. et 548. et 549. et 550. et 551. et 552. et 553. et 554. et 555. et 556. et 557. et 558. et 559. et 560. et 561. et 562. et 563. et 564. et 565. et 566. et 567. et 568. et 569. et 570. et 571. et 572. et 573. et 574. et 575. et 576. et 577. et 578. et 579. et 580. et 581. et 582. et 583. et 584. et 585. et 586. et 587. et 588. et 589. et 590. et 591. et 592. et 593. et 594. et 595. et 596. et 597. et 598. et 599. et 600. et 601. et 602. et 603. et 604. et 605. et 606. et 607. et 608. et 609. et 610. et 611. et 612. et 613. et 614. et 615. et 616. et 617. et 618. et 619. et 620. et 621. et 622. et 623. et 624. et 625. et 626. et 627. et 628. et 629. et 630. et 631. et 632. et 633. et 634. et 635. et 636. et 637. et 638. et 639. et 640. et 641. et 642. et 643. et 644. et 645. et 646. et 647. et 648. et 649. et 650. et 651. et 652. et 653. et 654. et 655. et 656. et 657. et 658. et 659. et 660. et 661. et 662. et 663. et 664. et 665. et 666. et 667. et 668. et 669. et 670. et 671. et 672. et 673. et 674. et 675. et 676. et 677. et 678. et 679. et 680. et 681. et 682. et 683. et 684. et 685. et 686. et 687. et 688. et 689. et 690. et 691. et 692. et 693. et 694. et 695. et 696. et 697. et 698. et 699. et 700. et 701. et 702. et 703. et 704. et 705. et 706. et 707. et 708. et 709. et 710. et 711. et 712. et 713. et 714. et 715. et 716. et 717. et 718. et 719. et 720. et 721. et 722. et 723. et 724. et 725. et 726. et 727. et 728. et 729. et 730. et 731. et 732. et 733. et 734. et 735. et 736. et 737. et 738. et 739. et 740. et 741. et 742. et 743. et 744. et 745. et 746. et 747. et 748. et 749. et 750. et 751. et 752. et 753. et 754. et 755. et 756. et 757. et 758. et 759. et 760. et 761. et 762. et 763. et 764. et 765. et 766. et 767. et 768. et 769. et 770. et 771. et 772. et 773. et 774. et 775. et 776. et 777. et 778. et 779. et 780. et 781. et 782. et 783. et 784. et 785. et 786. et 787. et 788. et 789. et 790. et 791. et 792. et 793. et 794. et 795. et 796. et 797. et 798. et 799. et 800. et 801. et 802. et 803. et 804. et 805. et 806. et 807. et 808. et 809. et 810. et 811. et 812. et 813. et 814. et 815. et 816. et 817. et 818. et 819. et 820. et 821. et 822. et 823. et 824. et 825. et 826. et 827. et 828. et 829. et 830. et 831. et 832. et 833. et 834. et 835. et 836. et 837. et 838. et 839. et 840. et 841. et 842. et 843. et 844. et 845. et 846. et 847. et 848. et 849. et 850. et 851. et 852. et 853. et 854. et 855. et 856. et 857. et 858. et 859. et 860. et 861. et 862. et 863. et 864. et 865. et 866. et 867. et 868. et 869. et 870. et 871. et 872. et 873. et 874. et 875. et 876. et 877. et 878. et 879. et 880. et 881. et 882. et 883. et 884. et 885. et 886. et 887. et 888. et 889. et 890. et 891. et 892. et 893. et 894. et 895. et 896. et 897. et 898. et 899. et 900. et 901. et 902. et 903. et 904. et 905. et 906. et 907. et 908. et 909. et 910. et 911. et 912. et 913. et 914. et 915. et 916. et 917. et 918. et 919. et 920. et 921. et 922. et 923. et 924. et 925. et 926. et 927. et 928. et 929. et 930. et 931. et 932. et 933. et 934. et 935. et 936. et 937. et 938. et 939. et 940. et 941. et 942. et 943. et 944. et 945. et 946. et 947. et 948. et 949. et 950. et 951. et 952. et 953. et 954. et 955. et 956. et 957. et 958. et 959. et 960. et 961. et 962. et 963. et 964. et 965. et 966. et 967. et 968. et 969. et 970. et 971. et 972. et 973. et 974. et 975. et 976. et 977. et 978. et 979. et 980. et 981. et 982. et 983. et 984. et 985. et 986. et 987. et 988. et 989. et 990. et 991. et 992. et 993. et 994. et 995. et 996. et 997. et 998. et 999. et 1000. et 1001. et 1002. et 1003. et 1004. et 1005. et 1006. et 1007. et 1008. et 1009. et 1010. et 1011. et 1012. et 1013. et 1014. et 1015. et 1016. et 1017. et 1018. et 1019. et 1020. et 1021. et 1022. et 1023. et 1024. et 1025. et 1026. et 1027. et 1028. et 1029. et 1030. et 1031. et 1032. et 1033. et 1034. et 1035. et 1036. et 1037. et 1038. et 1039. et 1040. et 1041. et 1042. et 1043. et 1044. et 1045. et 1046. et 1047. et 1048. et 1049. et 1050. et 1051. et 1052. et 1053. et 1054. et 1055. et 1056. et 1057. et 1058. et 1059. et 1060. et 1061. et 1062. et 1063. et 1064. et 1065. et 1066. et 1067. et 1068. et 1069. et 1070. et 1071. et 1072. et 1073. et 1074. et 1075. et 1076. et 1077. et 1078. et 1079. et 1080. et 1081. et 1082. et 1083. et 1084. et 1085. et 1086. et 1087. et 1088. et 1089. et 1090. et 1091. et 1092. et 1093. et 1094. et 1095. et 1096. et 1097. et 1098. et 1099. et 1100. et 1101. et 1102. et 1103. et 1104. et 1105. et 1106. et 1107. et 1108. et 1109. et 1110. et 1111. et 1112. et 1113. et 1114. et 1115. et 1116. et 1117. et 1118. et 1119. et 1120. et 1121. et 1122. et 1123. et 1124. et 1125. et 1126. et 1127. et 1128. et 1129. et 1130. et 1131. et 1132. et 1133. et 1134. et 1135. et 1136. et 1137. et 1138. et 1139. et 1140. et 1141. et 1142. et 1143. et 1144. et 1145. et 1146. et 1147. et 1148. et 1149. et 1150. et 1151. et 1152. et 1153. et 1154. et 1155. et 1156. et 1157. et 1158. et 1159. et 1160. et 1161. et 1162. et 1163. et 1164. et 1165. et 1166. et 1167. et 1168. et 1169. et 1170. et 1171. et 1172. et 1173. et 1174. et 1175. et 1176. et 1177. et 1178. et 1179. et 1180. et 1181. et 1182. et 1183. et 1184. et 1185. et 1186. et 1187. et 1188. et 1189. et 1190. et 1191. et 1192. et 1193. et 1194. et 1195. et 1196. et 1197. et 1198. et 1199. et 1200. et 1201. et 1202. et 1203. et 1204. et 1205. et 1206. et 1207. et 1208. et 1209. et 1210. et 1211. et 1212. et 1213. et 1214. et 1215. et 1216. et 1217. et 1218. et 1219. et 1220. et 1221. et 1222. et 1223. et 1224. et 1225. et 1226. et 1227. et 1228. et 1229. et 1230. et 1231. et 1232. et 1233. et 1234. et 1235. et 1236. et 1237. et 1238. et 1239. et 1240. et 1241. et 1242. et 1243. et 1244. et 1245. et 1246. et 1247. et 1248. et 1249. et 1250. et 1251. et 1252. et 1253. et 1254. et 1255. et 1256. et 1257. et 1258. et 1259. et 1260. et 1261. et 1262. et 1263. et 1264. et 1265. et 1266. et 1267. et 1268. et 1269. et 1270. et 1271. et 1272. et 1273. et 1274. et 1275. et 1276. et 1277. et 1278. et 1279. et 1280. et 1281. et 1282. et 1283. et 1284. et 1285. et 1286. et 1287. et 1288. et 1289. et 1290. et 1291. et 1292. et 1293. et 1294. et 1295. et 1296. et 1297. et 1298. et 1299. et 1300. et 1301. et 1302. et 1303. et 1304. et 1305. et 1306. et 1307. et 1308. et 1309. et 1310. et 1311. et 1312. et 1313. et 1314. et 1315. et 1316. et 1317. et 1318. et 1319. et 1320. et 1321. et 1322. et 1323. et 1324. et 1325. et 1326. et 1327. et 1328. et 1329. et 1330. et 1331. et 1332. et 1333. et 1334. et 1335. et 1336. et 1337. et 1338. et 1339. et 1340. et 1341. et 1342. et 1343. et 1344. et 1345. et 1346. et 1347. et 1348. et 1349. et 1350. et 1351. et 1352. et 1353. et 1354. et 1355. et 1356. et 1357. et 1358. et 1359. et 1360. et 1361. et 1362. et 1363. et 1364. et 1365. et 1366. et 1367. et 1368. et 1369. et 1370. et 1371. et 1372. et 1373. et 1374. et 1375. et 1376. et 1377. et 1378. et 1379. et 1380. et 1381. et 1382. et 1383. et 1384. et 1385. et 1386. et 1387. et 1388. et 1389. et 1390. et 1391. et 1392. et 1393. et 1394. et 1395. et 1396. et 1397. et 1398. et 1399. et 1400. et 1401. et 1402. et 1403. et 1404. et 1405. et 1406. et 1407. et 1408. et 1409. et 1410. et 1411. et 1412. et 1413. et 1414. et 1415. et 1416. et 1417. et 1418. et 1419. et 1420. et 1421. et 1422. et 1423. et 1424. et 1425. et 1426. et 1427. et 1428. et 1429. et 1430. et 1431. et 1432. et 1433. et 1434. et 1435. et 1436. et 1437. et 1438. et 1439. et 1440. et 1441. et 1442. et 1443. et 1444. et 1445. et 1446. et 1447. et 1448. et 1449. et 1450. et 1451. et 1452. et 1453. et 1454. et 1455. et 1456. et 1457. et 1458. et 1459. et 1460. et 1461. et 1462. et 1463. et 1464. et 1465. et 1466. et 1467. et 1468. et 1469. et 1470. et 1471. et 1472. et 1473. et 1474. et 1475. et 1476. et 1477. et 1478. et 1479. et 1480. et 1481. et 1482. et 1483. et 1484. et 1485. et 1486. et 1487. et 1488. et 1489. et 1490. et 1491. et 1492. et 1493. et 1494. et 1495. et 1496. et 1497. et 1498. et 1499. et 1500. et 1501. et 1502. et 1503. et 1504. et 1505. et 1506. et 1507. et 1508. et 1509. et 1510. et 1511. et 1512. et 1513. et 1514. et 1515. et 1516. et 1517. et 1518. et 1519. et 1520. et 1521. et 1522. et 1523. et 1524. et 1525. et 1526. et 1527. et 1528. et 1529. et 1530. et 1531. et 1532. et 1533. et 1534. et 1535. et 1536. et 1537. et 1538. et 1539. et 1540. et 1541. et 1542. et 1543. et 1544. et 1545. et 1546. et 1547. et 1548. et 1549. et 1550. et 1551. et 1552. et 1553. et 1554. et 1555. et 1556. et 1557. et 1558. et 1559. et 1560. et 1561. et 1562. et 1563. et 1564. et 1565. et 1566. et 1567. et 1568. et 1569. et 1570. et 1571. et 1572. et 1573. et 1574. et 1575. et 1576. et 1577. et 1578. et 1579. et 1580. et 1581. et 1582. et 1583. et 1584. et 1585. et 1586. et 1587. et 1588. et 1589. et 1590. et 1591. et 1592. et 1593. et 1594. et 1595. et 1596. et 1597. et 1598. et 1599. et 1600. et 1601. et 1602. et 1603. et 1604. et 1605. et 1606. et 1607. et 1608. et 1609. et 1610. et 1611. et 1612. et 1613. et 1614. et 1615. et 1616. et 1617. et 1618. et 1619. et 1620. et 1621. et 1622. et 1623. et 1624. et 1625. et 1626. et 1627. et 1628. et 1629. et 1630. et 1631. et 1632. et 1633. et 1634. et 1635. et 1636. et 1637. et 1638. et 1639. et 1640. et 1641. et 1642. et 1643. et 1644. et 1645. et 1646. et 1647. et 1648. et 1649. et 1650. et 1651. et 1652. et 1653. et 1654. et 1655. et 1656. et 1657. et 1658. et 1659. et 1660. et 1661. et 1662. et 1663. et 1664. et 1665. et 1666. et 1667. et 1668. et 1669. et 1670. et 1671. et 1672. et 1673. et 1674. et 1675. et 1676. et 1677. et 1678. et 1679. et 1680. et 1681. et 1682. et 1683. et 1684. et 1685. et 1686. et 1687. et 1688. et 1689. et 1690. et 1691. et 1692. et 1693. et 1694. et 169*

absolutè dari, sed tantum quod possit dari sub conditione. Verum ego de heretico non damnam non concipientem expressè conditionem, quia certum est, ut supponit Lugo (suprà), semper adesse conditionem implicitam, cum nemo intendat dare absolutionem impossibilem, sed illam quam potest; ac proinde in casu dubii de valore absolutionis non videtur gravis irreverentia non exprimere in mente conditionem, quia Sacramentum non exponitur periculo frustrationis ratione conditionis implicitæ. Propterea fortasse Doctores docentes, in casu dubii debere absolutionem impendi sub conditione expressè, non determinant quantitatem culpæ, sicut neque nos suprà.

QVÆSTIO V.

Utrum moribundus, de cuius petitione confessionis, testis deponat, possit etiam in absentia, sub conditione absolvi, si prudenter timeatur, aliter sine ullo Sacramento discessurus?

Questionem hanc in medium produco, non animo disputandi pro usu licito Sacramenti pœnitentiae inter absentes, sed magis solidandi doctrinam ab universa Ecclesia receptam, post decretum Clementis VIII. editum die 19. Julii anno 1621. Ubi propositionem hanc: *Licet reperit litteras, vel internum, confessario absenti Sacramento confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere; damnatur tanquam ad minus falsam, temerariam, & scandalosam; & prohibuit, ne unquam tanquam aliquo casu probabilis defendatur, imprimatur, & ad praxim quovis modo deducatur, idque sub excommunicationis pœna lata sententia: addens, quod si quis illam doceat, aut etiam de ea disputare tractaverit, nisi forte impugnando, alius pœnis arbitrio infligendis subiacet.* Vide doctissimum, & amicissimum Leandrum *disp. 2. de Pœnit. quæst. 28.* Ubi decretum ad verbum adducit.

S. PRIMUS.

Partis affirmantis fundamenta.

1. **A**d impugnandam igitur sententiam asserendum, ante decretum Clementis, licitum fuisse in casu necessitatis absentem absolvere, & ad solidandam communem, & verissimam, tuentem, post decretum Clementis, in nullo casu etiam extremae necessitatis, id esse licitum, sed pro quocumque, fore omnino illicitum, rationem difficultandi, à quodam Magistro, paucis ab hinc annis, objectam, proponam; cuius solutionem congruam desiderans, plures viros doctissimos consului, quibus multum negotii facessit: aliis nil respondentibus, aliis dictulo calamo. Argumentum ergo quod pro valore, & usu licito absolutionis inter absentes in casu extremae necessitatis, etiam post decretum Clementis VIII. recentior conficiebat, huiusmodi est.

3. Probabile est per principia extrinseca, post decretum Clementis, absolutionem à confessario

absenti collatam esse validam ex sua institutione; sed absolutio valida nullo præcepto Ecclesiastico potest reddi illicita pro casu extremae necessitatis: ergo probabile est modo per principia extrinseca, absolutionem à confessario absenti collatam esse validam, ac proinde licitam in casu extremae necessitatis. Discursus est legitimus, si præmissæ constiterint, & talem reputat Card. de Lugo *disp. 17. sect. 5. num. 64.* ubi, ut illum infringat, totus est in probando, maiorem propositionem esse falsam. Et similiter P. Gaspar Hurtado de Pœnit. *disp. 5. diff. 6.* cuius rationem reddens, inquit: * Quia si non esset nulla absolutio, verè esset licita in aliquo casu. * Et ante illos P. Suarez *tom. 4. in 3. part. disp. 19. sect. 5. num. 16. ibi:* * Nam si ex se non licet, idè est, quia Sacramentum non potest ita perfici. * Et ita etiam responderunt gravissimi Recentiores à me consulti, asserentes vitari non posse efficaciam discursus, concessa majori.

4. Quod autem concedi debeat, probat sic. Ante decretum Clementis probabile erat, à principis extrinsecis, absolutionem absenti collatam ex sua institutione validam esse, sed per tale decretum præfata opinio non est facta improbabilis: ergo. Consequitio est legitima: Major probatur transcriptis verbis Authorum, qui eam opinionem defendebant. D. Antoninus *3. part. tit. 14. cap. 19. §. 9.* post relatam contrariam & communem sententiam, sic concludit: * Dicit tamen Petrus de Palude, quod, cum est claudus pœnitens & ire non potest, nec Sacerdos ad eum venire, quia fortè infirmus, licet ei scribere peccata sua, si vult, & numerum dare; & Sacerdos illi rescribere, & mandare absolutionem: sed non tenetur ad hoc, imò aliquando posset esse scandalum, quia posset charta ab aliis reperiri, unde non multum consulendum secundum Richardum. * Et iterum *tit. 17. cap. 12. & cap. 21. §. 3.* inquit, quid facere debeat confessarius, qui absolvit secularem, quem non potuit absolvere: Respondet: * Collatio facta fuit de hoc cum multis notabilibus Doctoribus Theologiæ in Concilio Basiliensi: quidam dixerunt, quod debet auctoritatem à superiore impetrare, absolvi eum; & si sine magno scandalo fieri potest, vocare non absolutum; vel si magnum scandalum timeretur, absentem absolvat, si ab ultima confessione speratur esse in gratia. Adhuc autem, & aliis placuit, si magnum timeretur, summo Deo Sacerdoti committat. * Sic D. Antoninus. Hanc sententiam, quoad utramque partem sequitur Sylvester *verb. Confessio. 1. quæst. 15. num. 16.* Ubi post adductam contrariam sententiam D. Thomæ, subnequit: * Dicit tamen Petrus de Palude, quod ubi præsentiam Sacerdotis habere non potest quis, licet non teneatur confiteri scripto, tamen hoc potest, & Sacerdos similiter scripto absolvere, licet hoc non sit multum consulendum ratione scandali possibilis accidere. * Et paulò infra ad finem, Secorum contrarium asserentem impugnat, his verbis: * Tertio dicit, quod absenti non licet confiteri per scripturam: contra quod arguitur; quia ut ipsemet testatur, sic confessus est Sanctus Thomas Cantuariensis, non tamen quis ad hoc tenetur. * Quod autem sic confessus fuerit, & Romam pro absolutione miserim vulgofertur. Et denique *verb. Confessor 3. num. 1.* asserit cum D. Antonino, quod confessarius, qui eum, quem non poterat, absolvit; petita postea auctoritate, si præsentem non habeat, vel propter scandalum absolvere nequeat; * absolvat absentem, si ab ultima

con-

confessione adhuc creditur perseverare in gratia, &c. Et adde, quod sufficit credulitas probabilis dicte perseverantiæ in gratia, secundum istam opinionem, cum certa haberi nequeat, etiam de eo, qui præsentialiter confitetur. * Citatis consentire videtur M. Tabiena, *verb. Confessio. 2. nu. 37.* Ubi Paludani sententiam referens, non rejicit, dicens: * Quando Sacerdos non est præsentialiter, non debet (pœnitens confiteri) per litteras ad absentem, quamvis possit Sacerdoti præsenti, & secundum Petrum de Palude etiam absentem. *

5. Eandem sententiam tenuit M. Dominicus Baltanas Provincialis Beticæ Provincia Ordinis Prædicatorum; in summa, cui titulus *Margarita Confessorum*, fol. 43. Ubi sic: Quamvis confiteri clerico absentem per scriptum liceat, & absolvere similiter, quando tamen timetur scandalum fieri non debet. * Et favet M. Dominicus de Soto de secreto. *memb. 3. q. 4. concl. 4. dub. 4. vers. Ad hoc*, ibi: * Nullo modo licet absolvere absentem, saltem ignorantem, an absolvatur, &c. Dixerim absentem & ignorantem, nam forsitan posset pœnitens absentem Sacerdoti mittere confessionem scriptam, & Sacerdos referre absolutionem, ut ait Paludanus in 4. dist. 17. *quest. 2. de quo abas.* * Et aperte sequitur M. Petrus de Soto de institut. Sacerdotum, *lect. 11. de secreto confessionis.* Ubi sic scribit: * Ad necessitatem hujus Sacramenti sufficit per interpretem, vel nuncium, aut scripto confiteri, & eodem modo nuncio, vel scripto absolvi. Tenent etiam hoc plures nostrum, Petrus de Palude, Adrianus, Sylvester. * Quibus adde ex eodem instituto M. Mantium, & Penna, apud Henriquez infra. Armillam, Reynerium, Petrum de Tarantasia, & alios, quos refert Suarez *tom. 4. in 3. par. disp. 19. sect. 3. n. 2.* dicens, eam indicare Turcrematam in *cap. quem pœnitens de Pœnit. dist. 1. art. 2. nam cum dixisset, non esse necessarium confiteri Sacerdoti absentem, subiungit: * si quis tamen vellet hoc facere, esset opus supererogationis, ** Et hanc sententiam fuisse communem multis, antequam sedes Apostolica oppositum decerneret; testatur M. Calalas in *canonice lili. 5. 64. fol. 294.* Ubi admittit pro illa stetit Palud. Petr. de Soto, Antoninum, Sylvestrum, Friburgo, Fumum, Tabienam, & Raynerium. Ob quorum autoritatem concludit Suarez *num. 15.* se ante decretum Clementis autum non fuisse aliam censuram præfatæ sententiæ inferre, præter eam, quæ ex communi, & vera sententia inferretur, scilicet esse falsam.

6. Ex aliis eam tenuerunt Navarrus, Palacios, Major, Joannes de Medina, Alexander Alensis, Taperus, & probabilem dicit Richardus, & alii, quos referunt Suarez ubi supra, Vazquez de Pœnit. *quest. 91. art. 4. dub. 2.* & Henriquez *rom. 1. lib. 2. de Pœnitentiæ Sacramento, cap. 2. num. 7.* subnectens: * Addit Penna, & quidam Recentiores, ut saltem absolvat sub ea conditione, si possum quando præsens haberi non potest. * Videatur etiam Fagundez 2. *precept. Eccles. lib. 2. cap. 10.* Ubi postquam alios citavit, concludit: * omnes esse numero præexiguo, comparatione eorum, qui sunt ex Augustissima familia D. Dominici, qui primi hujus opinionis auctores, & defensores fuerunt: & sic à quibus orta, & adulta fuit hæc opinio in eorum etiam sinu extincta fuit, & conscripta. * Oppones Vincentium Baronium in *Theolog. morali adversus laxiores probabilistas, part. 1. disp. 1. sect. 3. art. ult. contra Theophilum Raynaudum jactare, ** illud compertum omnino esse, nullum Thomistarum clare asseruisse, integrum Sacramentum licite, & valide confici inter absentes. *

Responde, hanc esse Baronii fidem, eorum verba cole.

7. dictis aperte constare videtur, ante decretum Clem. VIII. probabilem fuisse à principibus extantem sententiam asserentem, absolutionem absentem ab eo ex Christi institutione validam esse, & ita esse se supponit Suarez 1. 2. *disp. 12. sect. 6. n. 1.* Ubi arguit licet ante decretum Clem. VIII. probabilem tempore fuerit, & mihi (inquit) certum absolutionem absentem necessitate fuisse nullam, & consequenter extantem exercendam: tamen quia probabile videbatur non potest esse validam, & hoc absolute erat utilis præsumptum erat illa uti. Quibus manifestè supponit opinionem pro valore absolutionis in absentia à pœnitente extrinsecis, tunc temporis probabilem fuisse. Hæc alius ponderis est, dicere, Doctores & Thomistas præ citatos non vidisse autoritatem Tridentinæ *sess. cap. 2.* dicentis, eos, qui post baptismum crimine quo se contaminaverint, * Christus Dominus hoc tribunal sibi voluit, ut per Sacerdotis Dominici possint à peccatis liberari. * Licet enim verbum hoc ante tribunal, idem significet, quod se præsentare, ut patet ex toto titulo, *off. si quis cautionibus*, &c. tantum probat, dari præceptum confessionis, & absolutionis in præsenti; non verò esse invalidam absenti collatam. Nec credibile est, tot, tantorumque Doctores Christi Domini præceptum ignorantie, & Tridentini locum eos latuisse. Et sane, si in Concilio fineret necessaria præsentia pœnitentis ad validam absolutionis, Clemens VIII. non solum, ut scilicet, temerariam; sed ut hæreticam damnasset propositionem asserentem: *Licet absentem absolvere, ut tenens patet.* Ergo post Concilium Tridentinum ante decretum Clementis, probabile adhuc erat à principibus extrinsecis, absolutionem absentem collatam validam esse.

8. Quod autem hæc opinio per ejusmodi decretum non fuerit reddita improbabilis, probat Nehecius ex eo, quod Pontifex in suo decreto non dedit propositionem asserentem, absolutionem absentis esse validam, sed esse licitam, ut tradit expresse Villalobos in *sum. tom. 1. tractat. 9. diff. 37. n. 6. & 18.* Philippus Gamacheus in 3. *de Pœnit. cap. 2. §. 4.* dicens: *Esse probabilem admodum sententiam, quæ refert, & non improbat Diana 5. part. tract. 1. 1. 60.* Unde Thomas Hurtado *rom. 1. res. 1. nu. 27. cap. 4. res. 30. n. 169.* aliquibus non displicente, notat. Quibus consonat Censor Romanus apud Caramuelem 2. *part. Theolog. fundament. nu. 23.* fol. 100. qui huic dubitationi: * Valida ne sit absolutio dicitur ad absentem, post Clementis VIII. declarationem? * Respondet: * Congregatio non egit de doctrina, sed jussu Pontificis prohibuit actiones ipsas legitimas, quo præcepto Ecclesiæ extante, jam illæ sunt certè illicitæ. * Hæc apud Caramuelem supra sunt faciunt assertiones Theologicae Præagæ anno 1650, quas refert ipse Caramuel in *secunda ratione Romana, num. 300. fol. 107.*

9. Idem tenet expresse P. Joannes Præagius in 3. *part. quest. 4. de qualitate confess. dub. 3. nu. 78.* eo quod ipsemet Clemens VIII. Cardinalem Bellarmino postea declaravit, hanc fuisse suam sententiam in præallegato decreto: illa testatur supra præ hæc verba: * Nil decernit Clemens VIII. de validitate absolutionis, quod ipsemet declaravit Cardinali Bellarmino, & Cardinalis significavit Leodivie 29. Aprilis anno 1608. addens, se idem sentire, scilicet in prædicto decreto non agi de validitate

seu invaliditate absolutionis, quia solum dicit, non licere. * Si igitur Pontifex, nil decernit circa valorem absolutionis; in eadem, quam ante decretum habuit, probabilitate; modo persistit: non enim censurare debemus propositionem, quam Pontifex, re undique exagitata, damnare non intendit.

10. Dices cum doctissimis recentioribus, Pontificem damnando propositionem illam: *Licere per litteras, &c.* approbasse tanquam veram sententiam absentem, confessionem, & absolutionem in absolutione invalidas esse: invaliditas namque Sacramenti fuit motivum, cui unice, vel maxime innixus est Pontifex ad definiendam, ut temerariam, falsam, & scandalosam propositionem absentem: *Licere absenti absolvere*. Ut ait M. Prado tom. 3. de Penit. quæst. 3. de qual. conf. num. 20. Ergo absque temeritate, & scandali nota affirmari nequit, esse validum Sacramentum inter absentes. Quia hoc esset negare fundamentum, quo Pontifex ductus est ad definiendam: quod quidem negari non potest, quin ipsi definitioni contraveniatur: nam Spiritus Sanctus non solum assiluit Ecclesiae, ne erret in suis definitionibus, sed etiam ut neque in iis, quibus ad definiendum ducitur. Possentque prædicti recentiores pro se referre Vazquez 1.2. disp. 169. cap. 2. num. 17. Ubi sic ait. Cum aliquid præmittitur tanquam unicum fundamentum definitionis, talem certitudinem habere debet, ut meriti illud suscipere, atque suscipere debeamus, & absque nota negare non possumus.

11. Caterum hæc obiectio facilem habet solutionem, ex ipso Vazquez petita ubi supra; nempe solum habere locum, quando Pontifex exprimitur in unicam, qua motus est ad definiendum: scilicet quando nullam, & plures sunt, quibus motus potuit: tunc enim quilibet scilicet absque nota ulla negari potest. Præterquam quod in re præfati declarationi ipsius Clementis postea facta coherent non potest, cum hoc determinato motivo: si enim invaliditas Sacramenti motivum huius definitionis fuisset, aliquid circa invaliditatem Sacramenti decrevisset, quod tamen ipse negat in declaratione Cardinali Bellarmino facta. Urgetur: quia si totum, vel præcipuum motivum Pontificis ad illam propositionem condemnandam fuisset invaliditas Sacramenti ex Christi institutione, cum Doctores, qui asserbant, confessionem, & absolutionem inter absentes licere, fundarentur in valore Sacramenti, non esset cur Pontifex non damnasset propositionem hanc: *Valida est confessio, & absolutio inter absentes*: hæc enim unice condemnata, præcludebatur omnino aditus controversiæ. Ab hoc autem tam longè fuit Pontifex, ut potius consultus in casu dubio respondit, nil in suo decreto circa valorem decernere. Ergo motivum damnandi propositionem illam: *Licere per litteras, &c.* non fuit invaliditas Sacramenti, sed præceptum divinum, quod tum ex Tridentino, tum ex Ecclesie traditione constare videtur, juxta regulam Augustini, lib. 5. de Baptismo, cap. 2.4. asserentis; indicium juris divini esse, quando aliquid ab Ecclesia universa observatur, quod neque ab aliquo Pontifice, neque à Concilio præceptum est.

12. Ut omittam sententiam M. Dominici Gravinæ ex Ordine Predicatorum, tom. ult. præscriptio- num, controvers. ult. de infallibilitate Romani Pontificis in decretis morum ann. 299. usque ad 303. quem citatum sequitur M. Joannes Martinez de Prado, tom. 2. Theolog. mor. cap. 31. de voto, q. 3. num. 38. & 39. Ubi

Part II.

ficat: * Rationes assignatæ in decretis Pontificum non habent eandem certitudinem cum ipsa conclusione: quod inductione patet. In septima Synodo, quæ est Nizena 2. definitur, Angelos pingendos, quia circumferibi possunt, & ut homines appaerunt; & tamen, cum hæc ratio sit infirma, & unice ibi assignata, definitioni nullus Catholicus dissentire potest. Et universaliter Cano. 5. de locis, cap. 5. q. 2. fol. 171. asserit. Porro, quæ in Conciliis, vel Pontificum decretis, vel explicandi gratia inducuntur, vel ut objectioni respondeatur, vel etiam obiter, & in transcurso, præter institutum præcipuum, de quo erat potissima controversia, ea non pertinent ad fidem, hoc est, non sunt Catholica fidei iudicia, quæ doctrina verissima est. * Hucusque Prado.

13. Propter hæc gravissimus quidam recentior à me consultus expressè respondit, esse probabile, etiam post decretum Clementis, validam esse absolutionem absenti collatam, & ita sentire videtur P. Præpositus in 3. p. q. 6. de forma Sacramenti, dum contrariam sententiam, quam sequitur, vocat veriore: & aliquibus non displicuisse refert Hurtado supra num. 170. Vnde juxta præfatam sententiam, si modo aliquis Sacerdos, sive bona, sive mala fide, absentem huius decreti ignarum absolvet, valida foret absolutio. Hæc enim conclusio legitima est, concessa probabilitate sententiæ adtribuente valorem absolutionis in absentia, ut bene probat Suarez ubi supra disp. 19. sect. 3. Quia essentia Sacramenti semper est eadem; ac proinde si absolutio essentialiter non requirat præsentiam, quacumque ratione feratur in absentem, etiam sine necessitate valida erit, & efficax, si poenitens excusetur à culpa per bonam fidem, & attritus existimet, le illo modo rectè confiteri. Quia malitia ministri impedire non potest essentiam, vel effectum Sacramenti, dummodo intentio conficiendi non deficiat. Ecce ita expressè concedit Philippus Gamacheus, ubi supra in 3. part. cap. 20. de Penit. §. 4. fol. mibi 606. Ubi ait: * Si poenitens bona fide procedat, ignorans prohibitionem Ecclesie; talem absolutionem esse validam, esse probabilem admodum sententiam, donec Ecclesia aliud non decreverit. * Sic ille. Quæ sunt valde notanda.

S. II.

Absolutio valida nequit esse illicita pro omni casu.

14. Admissa majori syllogismi, scilicet, probabile esse modò, post decretum Clementis, VIII. absolutionem absenti collatam esse validam; solum restat probanda minor; nimirum nullo præcepto Ecclesiastico posse reddi illicitam pro casu extremæ necessitatis, quod videntur supponere tanquam certum Card. de Lugo, Hurt. & Suarez supra citati num. 3. aliàs non rectè ex valore Sacramenti inferrent, licitum fore usum pro aliquo casu. Et ita sentiunt doctissimi recentiores, quos consului. Et novissimè tradit Fr. Franciscus à Jesu Maria, in cursu Theolog. tom. 1. tract. 6. ca. 3. puncto 3. num. 25. libi: * Quod enim validè, sed illicitè sit, in aliquo casu, & validè, & licitè, necessitate urgente, fieri potest, &c. * Quibus cōsentit M. Joannes Martinez de Prado, tom. 2. de Penit. q. 3. de qualitate Sa-
Hh cramen-

cramentalis confessionis, num. 20. ibi: * Si in aliquo casu esset valida talis confessio, & absolutio, non potuisset prohibitione Pontificis reddi illicita in universum pro omni casu, * Et Averfa quæst. 10. sect. 17. * Si absolutio sic data ullo casu valeret, non potuisset à Pontifice prohiberi, prout talis casu necessitatis extrema spiritualis. *

25. Et probatur, quia præceptum divinum prohibens absolutionem in absentia, non obligat in casu extremae necessitatis. Ergo nec præceptum Ecclesiasticum. Consequentia est legitima: antecedens probatur. Primum, quia, ut supra vidimus; in Trident. proponitur tale divinum præceptum, & tamen plures Doctores post Trident. defensas abant (ante decretum Clementis) licere talem absolutionem; & semel admissio valore absolutionis * licitum fuisse illa uti, quia id utilis erat pro: imo, * scripsit P. Suarez ubi supra. Secundum, quia præceptum divinum non magis est de absolutione in presentia, quam de confessione, & tamen plures Doctores, supra citati existimant, præceptum confessionis in presentia non urgere in casu extremae necessitatis. Quos cum Averfa sequitur M. Prado tomo de Pœnit. quæst. 3. de qualitat. Sacram. confess. dub. 2. num. 49. Tertium, quia, ut ait P. Vazquez 1.2. disp. 161. cap. 2. num. 12. ea, quæ sunt de jure divino circa Sacramenta, non obligant cum periculo vitæ: ergo multo minus cum periculo damnationis æternæ: si ergo præceptum divinum non obligat in casu extremae necessitatis, quo jure præceptum humanum Ecclesiasticum obligabit?

26. Probatur secundo: quia si ob aliquam rationem præceptum Clementis comprehenderet casum extremae necessitatis, maxime quia ut tunc rigidi illius, & universalibus verbis, ne unquam tanquam aliquo casu probabilis defendatur; neque ad praxim quovis modo deducatur. Sed hæc verba non possunt comprehendere casum extremae necessitatis; ergo, &c. Minor probatur à paritate ex decreto Pii V. quod incipit: *Decreti edito anno 1569. quod ad verbum adducit P. Azor 1. part. lib. 1. cap. 8. in quo Pontifex prohibet Monialibus à Monasteriis exire, quavis alia ratione, & prætextu, nisi ex causa magni incendi, vel infirmitatis lepræ, aut epidemæ, & aliter quam ut præsertur egredientes, seu licentiam ex eundem quomodocumque concedentes, ipso facto excommunicat.* Ecce Pontifex expressè prohibet, ne aliquo casu, præter à se assignatos, quavis occasione, & prætextu, quomodocumque, &c. quæ quidem verba æquè premunt; ac illa decreti Clementis: Nunquam tanquam aliquo casu probabilis, quovis modo, &c. Ut ex terminis liquet: & tamen his non obstantibus, posse Monialem à Monasterio exire in casu extremae necessitatis, docet P. Azor supra cum Navarri Comment. 4. de regulis num. 48. Cujus, inquit, ratio est, quod humanae leges, & jura nos non tam severe tenent, & obligant, ut mortis periculum subire cogamur. si ergo decretum Pii V. quia Ecclesiasticum, & humanum est, non obligat cum periculo vitæ temporalis; cur decretum Clementis VIII. quod nec majorem rigorem, nec strictiora verba continet, obligabit cum vitæ æternæ detrimento?

27. Accedit P. Thomas Sanchez, lib. 3. de matrim. disp. 17. num. 3. Ubi explicans decretum Trident. sess. 14. cap. 1. reddentis personam omnino inhabilem ad contrahendum sine Parocho, & testibus, sentit aperte ex vi solius præcepti Ecclesiastici non posse prohiberi matrimonium clandestinum cum

vitæ æternæ periculo. Ex quo sic infaturum gumentum: Matrimonium ex sua natura valens nequit præcepto Ecclesiastico reddi illicitum casu extremae necessitatis, seu cum periculo vitæ æternæ: ergo absolutio ex sua natura valida, & legitima, non potest reddi illicita, & prohibita casu extremae necessitatis.

18. Urgetur, qualiter P. Thom. Sanchez, & alii communiter existimant, Ecclesiam, prout obligat solemnitate substantialem contrahendi matrimonii, posse reddere inhabilem ad contrahendum cum periculo salutis æternæ; eo quod per inhabilitatem, ut inquit Sanchez; obligatio ratione legis Ecclesiasticæ, quasi obliget in extrema necessitate, sed ratione legis naturalis, & de hoc nihilominus alii Doctores difficultate oppositæ dicant, nulla ratione posse Ecclesiam inhabilem cum periculo salutis æternæ: ac proinde in casu eventu posse validè contrahi matrimonium sine Parocho, & testibus: imò addunt alii, potest etiam in aliis casibus magna necessitas, ut inquit Vega, Veracruz, Capus, & in articulo mortis probabile putat Azevedo apud Sanchez supra num. 3. idque tenet Gratius apud Dianam part. tract. 4. resol. 234. Et dicit esse præceptum Villalobos, tom. 1. tract. 13. de matrim. disp. 17. exp. semel posito probabiliter valore absolutionis in absentia, probabile erit, Ecclesiam non posse quidem prohibere in casu extremae necessitatis. Cuius doctrina Merceri apud Dianam 4. part. tract. 4. sol. 202. asserentis, nullum jus huic casum potest prohibere ulum opinionis probabilis in casu necessitatis. Cui conuenit Lessius in 3. part. D. Thom. quæst. 11. de sigillo confessionis, artic. 1. ad h. 2. num. 649. Ubi ait: * Nec jus humanum in potest efficere, ut sententia probabilis non possint uti, quando detrimentum est, ad ingens malum impediendum. *

19. Tertio denique, quod Ecclesia neque prohibere absolutionem in absentia in casu extremae necessitatis, si aliàs valida sit, probatur, quia Pontifex non potest aufere ab ullo Sacerdote potestatem absolviendi in articulo mortis, ut asserunt plures Doctores: Nam si id posset, non solum perdidisset Christus suam Ecclesiam, ut inquitur Vazquez quæst. 93. artic. 1. dub. 3. & Card. de Lugo disp. 18. ad h. 2. num. 17. Vel saltem si Pontifex potestatem hanc abuteretur, gravissimè delinqueret, ut ait P. Hurtado de fide, disp. 84. sect. 8. §. 139. & 140. Et innotabilem errorem committeret, ut inquit P. Suarez de Pœnit. disput. 26. sect. 4. num. 8. Sed idem innotens sequitur ex prohibitione absolutionis in articulo mortis, & in casu extremae necessitatis; ac ex absolutione jurisdictionis: ergo sicut abique intolens errore, & gravissimo peccato, nequit Pontifex ferre jurisdictionem pro casu extremae necessitatis, ita neque prohibere absolutionem, aliàs validam, ergo si semel ponatur, absolutionem in absentia esse, neque bitillam prohibere pro casu extremae necessitatis.

20. Ex quibus videtur inferri, stante declaratione Pontificis asserentis, se nihil decretum invaliditatem absolutionis; & per consequens permanente modo in sua probabilitate opinione deferente, absolutionem absenti collatam esse validam interpretandam esse prohibitionem in casu absolutionis, ita ut tantum procedat in casu humanæ prohibitioni subjectis; non vero in casu extremae necessitatis, qui prohibitioni humanæ subjectus non est. Cui expolitioni plus iudicio

vent Marcus Vidal, tract. de Penit. numer. 19. fol. 427. dicens prohibitionem Clementis procedere in eo, qui aliter confiteri potest, scilicet in moribundo, qui alia via confiteri, & absolvi non potest. Et Bonacina tom. 3. diff. 2. quæst. par. 35. nu. 4. Ubi postquam statuit confessionem absenti factam divisivè æquè esse damnatam à Clem. VIII. ac absolutionem à Sacerdote absenti collatam, excipit casum extremæ necessitatis. *Quia nullus (inquit) ad impossibile obligatur, & multa in extrema necessitate permittuntur, quæ aliàs non permitterentur. *Ergo si celsi infirmus in eo periculo, quod, si adventum confessorii expectaret, decederet sine absolutione; postea, si mo teneatur Sacerdos (si conscius esset per interitum de dispositione infirmi, & de voluntate confitendi) absentem absolvere: quia hic casus non probatur comprehensus in decreto Clementis, neque pro illo prohibetur praxis, nec quod prædicta opinio probabilis defendatur.

21. Quod autem ad missio valore Sacramenti, admittenda consequenter foret hæc decreti expositio, iudicant non pauci Doctores à me consulti, quapropter totum sunt in negando valore. Quod vero posito valore, & usu licito per principia extrinseca probabili, teneretur confessorius ex charitate moribundum absentem sub conditione absolvere, constat ex dictis quæst. præcedenti, & est communis Doct. rum apud Dianam 3. part. tract. 3. resol. 9. quos sequitur Fr. Franciscus à Jesu Maria, fol. 447. num. 138. Hæc sunt fundamenta, quæ pro antiqua sententia, etiam post decretum Clementis urgere, recens quidam contendeat. Quibus proinde satisfacere, & ea omnino diluere, necessarium iudicavi, ne res in Ecclesia univ. ersali, decreto Pontificis sancita, ne levi quidem nebula, obscurata relinqueretur.

§. III.

Stabilitur vera sententia negans licere absentem absol. vere, etiam in casu extremæ necessitatis.

22. Triplici propositione conclusionem Catholicam stabili. Prima est, absolutionem absenti collatam ex natura sua, & ex institutione Sacramenti invalidam esse. Secunda: Post decretum Clementis VIII. nullam, neque extrinsecam probabilitatem habere sententiam contrariam. Tertia: Definitam esse ab Ecclesia propositionem asserentem, non licere absentem absolvere in casu extremæ necessitatis.

23. Primam prob. auctoritate ferè omnium Theologorum, qui ita tradunt post decretum Clementis. Vide Card. de Lugo diff. 13. Ubi plures citans, inquit, non posse jam de hac re dubitari, quod, aliis citans, dicit etiam P. Vazquez quæst. 91. art. 4. nu. 1. Probatur primò, quia forma hujus Sacramenti, sicut & aliorum, (excepto matrimonio) ex Christi institutione, consistit in verbis, quæ materiam præsentem significant, ut patet ex illo pronomine demonstrativo personæ penitentis *absolve te*: ergo ad veritatem absolutionis, & Sacramenti valorem, requiritur penitentis præsentia.

24. Secundo probatur, quia de ratione hujus formæ est, quod verbis proferatur: de ratione autem verborum, quod ad præsentem dirigantur; ergo &

de ratione hujus formæ. Consequentia est legitima, & de minoris veritate dubitari non potest: cum tanquam primum principium inter Summularum rudimenta supponatur. Major probatur ex Concilio Florent. in decreto Eugenii, ubi de Sacramento penitentia loquens sic ait: *Forma hujus Sacramenti sunt verba absolutionis, quæ Sacerdos proferit*: Ubi, ut bene expendunt Suarez diff. 19. sect. 1. & Card. de Lugo diff. put. 13. sect. 1. proferre, & dicere, indicant proprietatem verborum, & locutionis humanæ, ex communis sensu Doctorum.

25. Tertio probatur à paritate. Sacerdos nequit panem absentem consecrare, eò quod signum hoc demonstrativum in forma consecrationis contentum, ex vi suæ significationis, rem præsentem demonstrat, ad illam quæ dirigitur: atqui signum demonstrativum, rem contentum in forma absolutionis rem præsentem demonstrat, & ad præsentem dirigitur: ergo nequit Sacerdos penitentem absentem absolvere: ergo sicut consecratio panis absentis ex sua natura, & ex Christi institutione invalida est; ita absolutio penitentis absentis.

26. Secundam propositionem, nimirum, post decretum Clementis, nullam, neque extrinsecam probabilitatem habere sententiam contrariam, prob. Quia ex una propositione definita, & ex altera moraliter evidenti, per bonam consequentiam deducitur, absolutionem absenti collatam non esse validam: ergo non est modo probabile adhuc per principia extrinseca talem absolutionem validam esse. Consequentia est legitima, quia propositio opposita conclusioni, quæ manifestè infertur ex talibus præmissis, est error in fide, ut inquit P. Oviedo tract. de fide controvers. 12. puncto 4. num. 59. Antecedens patet: quia, ut infra probabo, hæc est definita ab Ecclesia, (in gradu in censura Pontificis contento) nunquam licet absentem absolvere. Deinde hæc est evidens in communi Theologorum consensu, si absolutio absenti collata est valida, aliquando licet: sed ex his duobus præmissis deducitur per legitimam consequentiam esse invalidam: ergo, &c. Minorem prob. quia hic syllogismus rectè concludit: si absolutio in absentia valet, aliquando licet: sed nunquam licet, ergo non valet.

27. Dices: majorem propositionem istius syllogismi non esse moraliter evidentem; quia bene stat, absolutionem absentis esse validam, & tamen nunquam licere ex præcepto aliquo Divino omnino indispensabili: ac proinde, qui simul defenderet, esse validam, nunquam tamen licitam, nihil assereret contra Ecclesie definitionem. Ita recentior quidam, & à censura, ut vidimus, eam liberat Thomas Hurtado supra citatus tom. 1. resol. mor. tract. 3. cap. 4. resol. 30. num. 168. & seq. Fateor, eum, qui has duas propositiones simul defenderet, nullum errorem committere. Cæterum improbabiliter, & sine ullo fundamento adstrueret ejusmodi præceptum divinum indispensabile. Quis enim suadere sibi poterit, Sacramentum ex sua institutione validum, & à Christo Domino institutum in animarum (præcipue ex hac vita decedentium) favorem, tanto rigore ab ipso prohiberi, pro momento, à quo dependet æternitas; & in circumstantiis, quibus moraliter certum est, penitentem damnandum, si in absentia non absolvetur? Quapropter P. Vazquez supra citatus merito oppositum docet. Et doctissimi alii recentiores hoc præceptum Divinum omnino indispensabile absque ullo prorsus fundamento confingi, jure optimo judicant, censentes non posse absolutionem

Ab 2

absen-

absentis reddi illicitam pro omni casu, nisi ex defectu valoris: quia neque ex præcepto Divino, neque ex præcepto purè Ecclesiastico, ut evincunt fundamenta supra jacta. Fatendum igitur est, per bonam, necessariamque consequentiam deduci, absolutionem absentis collatam esse invalidam; ex eo quod definitum habemus ab Ecclesia, nunquam licere: & quod certum moraliter sit, quod si valeret, aliquando liceret: ac proinde propositionem oppositam non esse probabilem. Idem utramque propositionem, in eodem gradu, damnatam esse, ait Suarez *sup. tom. 4. in 3. disput. 19. sect. 3. nu. 16.* * Tum quia in hoc Sacramento hæc duo non separantur; tum quia hic erat cardo controversiæ, nam si ex se non licet, idem est, quia Sacramentum non potest ita perfici. * Quem sequuntur Vazquez, & Fagundes supra citati, & communiter Doctores, qui post decretum Clementis scripserunt, ut videre est apud Tolerum *lib. 3. sum. cap. 6. Coninch disput. 4. dub. 10. nu. 89. Valentiam 3. p. disp. 7. quest. 11. p. 1.*

28. Jam verò quod hæc propositio: *nunquam licet absentem absolvere*, quam tertio loco probandam posuimus, sit ab Ecclesia definita, probatur: quia opposita est damnata, ut falsa in decreto Clementis VIII. Neque obstat, quod Pontifex in suo decreto, ut definitivo tantum dicat, damnare propositionem hæc, *licere absentem absolvere*: Quamvis enim non dicat, damnare asserentem, aliquando, seu in aliquo casu licere; hic est sensus propositionis damnatæ, quia ejus defensores non dicebant, semper, & pro omni casu licere, sed aliquando. Sicut quando Ecclesia definit, non licere mentiri, nec fornicari, definit, nunquam licere. Quod autem sensus prædictus sit, qui continetur in propositione definita, probat efficacia, duplici fundamento. Primum est, intentionem Pontificis fuisse comprehendere in suo decreto omnes casus, etiam extremæ necessitatis; quia inter casus, in quibus Doctores, ante Clementem, ruebantur, licere absolvere absentem, præcipuus erat casus extremæ necessitatis, & tamen * auditis veris PP. (inquit decretum) & re, cum Illustris. Cardin. contra hæreticam pravitatem generalibus Inquisitoribus, maturè, & diligenter considerata, præcepit, ne unquam prædicta propositio, tanquam aliquo casu probabilis defenderetur, neque ad praxim quovis modo deducatur: * ergo verbis expressis intendit Pontifex illam propositionem, ejusque usum, quovis modo, & pro omni casu, etiam extremæ necessitatis, prohibere: si enim id non intendisset, gravissimè quidem deliquisset, rigidis aded, & universalibus verbis utens; quia per illa omnibus Ecclesiæ Doctores, Episcopos, & fidei tribunalibus occasionem errandi tribuisset, in re gravissima, in perniciem animarum vergente. Dubitabile enim non est, quod prædictum decretum innumeris Christi fidelibus suam damnationem attulisset, qui sub conditione saltem in absentia absoluti, salvi forsan facti fuissent, & absolutionis defectu misere perierunt.

29. Imò non solum Clementis VIII. sed ejus successores gravissimam contraxissent culpam, & in posterum contraherent, si communem hanc totius Ecclesiæ exstimationem DD. aliter insitam non abolerent; ne deinceps plures alii occasione hujus ignorantie petirent. Quæ quidem omnino intolerabilia, & scandalosa sunt. Ergo evidentiissimum est, Pontificem intendisse quaecumque absolutionem Sacramentalem in absentia, quovis modo, sive absolute, sive conditionatè, quovis casu, etiam extremæ necessitatis, prohibere; idque successores Cle-

mentis, etiam post ejus declarationem à nobis adductam, tanquam omnino firmam, & indubitatum habuisse.

30. Et sanè si casus extremæ necessitatis excludendus foret, eo quod non videatur humane probationi subiectus, alii etiam casus excludi poterunt, verb. grat. negari non possit absolutio, ubi vitæ dispendio, aut alio gravissimo damno committitur, vel pœnitentis: idque planè convincunt, & equè probant, ea quæ ex decreto Pii V. & alius, adducimus supra §. 2. Neque congrua ratio reddi potest, cum hæc Pontificia lex in aliis casibus gravissimæ necessitatis obliget. Nam licet verum sit, legum manus posse aliquando obligare cum vitæ dispendio, unde probabimus ejusmodi legem esse non oppositam suadet ex Vazquez supra citato abrente, ea, quæ sunt de jure Divino circa Sacramentum, non obligare cum periculo vitæ. Quomodo igitur obligabunt, quæ de jure tantum humanum sunt? Ergo vel casus extremæ necessitatis in decreto Clementis comprehenditur, vel alii etiam casus excludendi sunt.

31. Secundum fundamentum, quo, cum doctissimis recentioribus à meo consulti, moveor etiam legitima, definitivaque condemnatio Clementis, qua tanquam ad minus falsam, temerariam, & scandalosam partem oppositam censuravit, in quoque nulla exceptione toti Ecclesiæ proposita, & universis ejus Pastoribus, & Tribunalibus, & omnibus Doctoribus, etiam ab illis, qui novam declarationis postea editæ habuerunt, ab omni, inquam, h. s. per annos fere septuaginta fuerunt universaliter intellecta, & qualiter exceptione potius conclusa, nemine reclamante indubitanter accepta. Quapropter in Indice expurgatorio Inquisitionis Hispaniæ jubetur, ut in margine Doctorum, quæ eam sententiam ante decretum Clementis delinabant, scribatur, *illam esse præfusa, seu emissa, repudiat, atque damnatam.* Quæ quidem verba se extendunt ad omnes casus, quos illi Doctores locis ibi citatis expresserant: quorum præcipuus erat casus extremæ necessitatis. Nequit igitur modo prædicta Clementis condemnatio probabilem aliquam exceptionem admittere; aliàs tota Ecclesia longo tempore erroris, intellendo casum extremæ necessitatis, fuisse damnatum, cum re vera damnatus non esset, sed hac censura adeo distaret, ut in illo præcepto veritatis obligaret ad absolutionem in absentia committendam. Quis autem audebit propositionem contra consonam, & Catholicam aulum offensivam præferre? Hinc fit eodem sensu, & rigore intelligendum, & intellectam fuisse ab universa Ecclesiæ definitionem illam Clementis, non licet absentem absolvere, & illam: non licet fornicari, aut mentiri: ac perinde sicut hæc nullam pati potest exceptionem, ita prædicta illa.

32. Cæterum, in animarum solatium notandum est: non quaecumque distantiam confessarii absente, ut absolutio dicatur conferri absentem, & tamen confessarius in ea sit distantia, ut videatur prædictam, aut alio sensu illum percipiat, non autem, sed moraliter præsens, ut bene advertit Suarez *sup. 4. in 3. p. disp. 19. sect. 3. nu. 13. ibi.* * Illa ergo propositio, quæ sufficit ad sensibilem designationem, & notationem cum alio, ad hujusmodi formam requiritur, & efficacia conferendam satis est. * Ac proinde, & efficaciter conferendam satis est. * Ac proinde de validè, licetque poterit illum per intercessionem confessionem exigentem, aut signa doloris exhibentem absolvere. Ita etiam Ochagavia tract. 3. de Conf.

et num. 8. Diana 5 p. tract. 13. resol. 50. Benzon. de fuga
pessur. q. 1. Mollæsius 1. p. Sum tract. 7. cap. 5. num. 59.
Quibus consentit M. Prado tom. de Penit. q. 3. de quali-
tate confess. dub. 1. num. 8. & Leander à Sacram. disp. 2.
q. 10. In quoniam nonnulli doctores recentiores, ab eo consulti
iudicant, sufficere ad præsentiam moralem, quod
confessarius sit in ea distantia, ut videat domum mo-
rdbundi, in qua continetur, quod putat probabile
ipse P. Leander quest. 31. licet longè multò probabi-
lius iudicet oppositum, cum sapientissimo Patre suo
Provinciali Fr. Francisco à S. Juliano, & P. Gaspa.
Hurt. quos consuluit. Quod mihi certum videtur,
quia pronomine demonstrativo designari nequit
persona, quæ nullo sensu percipitur, ideoque non
sufficit, quod domus in qua habitat videatur: aliàs si
tudo optico à longè peripiceret, absolvere etiam
posset. Quod nemo dicere audebit.

S. IV.

Fundamentis partis oppositæ, & objectioni-
bus aliis satisficitur?

33. Ad fundamentum partis oppositæ, quod
hoc syllogismo continetur: Probabile est mo-
do absolutionem absentis esse validam, sed absolutio va-
lida nulla prohibitione Ecclesiastica potest reddi illicita
pro casu extremae necessitatis; ergo probabile est modo,
absolutionem absentis esse licitam pro casu extremae neces-
sitatis. Respondet: post decretum Clementis nul-
lam, neque extrinsecam probabilitatem habere o-
pinionem adstruentem valorem absolutionis in ab-
sentia, ut constat ex dictis §. precedenti, num. 25.
Quapropter dicendum est, verba declarationis Cle-
mentis facta Card. Bellarmino, in qua Pontifex dixit:
se nihil decernere de validitate, seu invaliditate ab-
solutiois restringenda esse, ita ut nil aliud signifi-
cent, quam nil decernere directe, seu non condem-
nare directe absolutionis valorem, sed tantum in-
directè. Ratio est, quia valor Sacramenti inter ab-
sentes, & eius usus illicitus pro omni casu coherere
non possunt, ut docent communiter Theologi, ideo-
que vel restringenda sunt verba decreti à Cathedra
Pontificia toti Ecclesiæ maturæ consideratione pro-
posita, & nulla restrictione recepta; vel limitan-
da sunt verba privata declarationis Pontificis. At
qui decreti verba restringi non possunt, cum Pon-
tix expressè intendit comprehendere casum ex-
tremæ necessitatis, ut universalis Ecclesia semper
intellexit: ergo verba privata declarationis restrin-
genda sunt: cui facit, quod verba decreti majo-
rem rigorem, & proprietatem præferunt. Et sanè
quis non videt verba clarissima, universalissima-
que decreti authentici, Pontificia auctoritate, &
maturæ consideratione pronunciata, restringi, ut
verba privata declarationis (quam nullum esset cri-
men negare) in omni universalitate, & extensione
possibili verificentur?

34. Pontifex, igitur solum declaravit Bellarmi-
no, in suo decreto non condemnasse propositionem
asserentem, Sacramentum inter absentes validum
esse, nam esse damnatam aliquam propositionem
propriè loquendo, idem sonat, ac esse directe oppo-
sitam alicui expressæ damnationi: hæc autem non
extat, cum tantum dicat Pontifex: non licere: ac pro-
inde nihil aliud declarat, quam, quod jam al. qui recentio-
res notaverant (ut Coninch, Villalobos, & alii)

Pars II.

ipsius decreti verbis manducti, quorum opinionem
declaratio Clementis confirmavit; quæ id solum ad
summum operari potest, ut cuique absque ulla cen-
suræ nota, licitum sit defensare valorem Sacramenti
inter absentes, dummodo simul defendat, ejus usum
illicitum esse pro omni casu; sicut esset prohibitus, si
Pontifex condemnasset valorem.

35. Ad minorem concedo Pontificem non posse,
visui præcepti prohibentis, reddere illicitam, pro
casu extremae necessitatis, absolutionem alias vali-
dam. Respondeo tamen decretum Clementis non
reddere illicitam absolutionem absentis pro casu ex-
tremæ necessitatis, quatenus, præceptum est, sed
supponere quatenus definitivum, declarans & defi-
niens, ut fallam, doctrinam asserentem, id licere, quæ
tam ex subjecta materia, quam ex sensu totius Eccle-
siæ, nullius casus exceptionem admittit. Quapro-
pter ex eo quod Ecclesia nequeat suis præceptis li-
gare cum periculo damnationis aeternæ, nil deduci-
tur contra veram, & Catholicam sententiam, quam
nos defendimus, asserentes absolutionem absenti
collatam in nullo casu licere, & consequenter in-
validam esse. Nec Clemens VIII. excludere potuisset
in suo decreto omnem casum, ita ut confessarius nul-
lo modo in aliquo casu absentem absolvere posset,
nisi supponeret, id esse illicitum ex natura rei; nam si
ex natura rei in aliquo casu liceret, posset esse casus,
in quo ex præcepto naturali confessarius teneretur
absolutionem absenti conferre, quod proinde hu-
mano præcepto prohiberi non posset. Id ergo cen-
setur Pontifex supponere, dum pro omni casu illicitam
declarat, & præceptum prohibens cum tanta ampli-
tudine imponit. Quo discursu ad alios casus utitur
Dicastillo de Sacram. tom. 2. tract. 8. disp. 12. dub. 7. nu.
14. & Card. de Lugo de Sacram. Penit. disp. 23. nu. 94.
& Thomas Hurtado tom. 2. resol. mor. tract. 6. cap. 11.
resol. 32. §. 13. nu. 187. Quia lex, aut prohibitio, inquit,
non obligat, nec prohibere potest, medio ex se non
illicito uti * quando intervenit alia major, & stri-
ctior obligatio juris naturalis. * Quod in casu præ-
senti contingeret, si absolutio in absentia non foret
invalida ex natura rei.

36. His, ni fallor, plenè satisfactum est rationi
dubitandi pro parte contraria. Cui potest etiam
brevius responderi, permittendo, aut concedendo,
utramque præmissam seorsim, & divisè probabilis
esse post decretum Clementis, non tamen esse pro-
babile conjunctum ex utraque, utpotè ex quo dedu-
citur conclusio opposita propositioni definitæ ab
Ecclesiæ: sicut probabile est, bonum opus morale na-
turale esse meritum: & rursus probabile est, opus
morale bonum naturale posse fieri sine gratia, & ta-
men non est probabile posse fieri opus meritum
sine gratia. Cujus ratio est, quod licet singulæ præ-
missæ seorsim sint probabiles, non tamen est pro-
babile conjunctum, eo quod inferat conclusionem op-
positam propositioni definitæ: quapropter affirma-
re tenemur probabilitatem unius præmissæ comple-
ri in esse talis per falsitatem alterius. Quod valde
observare oportet.

37. Obiicies, eodem tenore verborum damnat
Pontifex confessionem absenti factam, & absolutio-
nem absenti collatam: & tamen plures sunt Docto-
res asserentes, in casu urgentis necessitatis licere co-
fiteri Sacerdoti absenti, ut illis citatis docuimus su-
prà: ergo Pontificis definitio non est universaliter in-
telligenda, quoad absolutionem absentis, ita ut in nul-
lo casu liceat; sed potius ad casus illos restringen-
da, qui urgentissimæ necessitatis non sint. Respon-
detur.

Hh 3

de

deo primò: Doctores sentientes Pontificem definire, etiam divisivè: non licere confiteri absenti, sentire etiam debere consequenter in nullo casu licere: ac proinde talem confessionem invalidam esse. Alios verò, qui sentiunt id licere, in casu necessitatis; teneant dicere consequenter, Pontificem non damnasse, ut falsam, propositionem asserentem: licere confiteri absenti, sed asserentem, licere ab eodem absenti absolutionem obtinere, ratione cuius damnata fuit copulativa illa in decreto Clementis contenta, ut ex suprà dictis q. 4. num. 14. satis constat. Quod si dixeris, hanc decreti expositionem fuisse rejectam ab ipso Clemente VIII. & à Paulo V. anno 1605. ut refert Lugo de Poenit. disp. 17. sect. 4. num. 65. Respondeo, hoc non favere absolutioni in absentia, sed si aliquid probat, evincere, nec confessionem absenti factam ullo in casu licere. Respondeo secundò: post Clementem, & Paulum V. plures Doctores oppositum docuisse de confessione in absentia, quod signum est, Pontificem solum damnasse expositionem illam, nimirum: Copulativam tantum esse prohibitam, quatenus innuit, neutram illius partem seorsim esse damnatam: & bene quidem, alias posset quis ab absente absolvi si eidem presenti confessus fuisset. Et in hoc sensu verissimum est, non tantum copulativam esse damnatam, quia aliqua eius pars divisivè etiam sumpta damnata fuit, imò, & propter illam complexum. Non melatet Averlam q. 10. de Poenit. sect. 17. §. Quinto tandem, aliter explicat decretum Clementis, nimirum intendisse damnare utramque partem divisivè, absolutionem nimirum pro omni casu, confessionem vero extra casum necessitatis tantum: sed gratis hoc dicitur. Si enim utrumque membrum propositionis in decreto suo expressè Clemens damnavit cum ipse prohibeat, neque unquam aliquo casu ad praxim deducatur. Averlæ expositionem exprobat.

38. Obiicies secundò. Pontifex solum damnat propositionem asserentem, licere absentem absolvere, quæ quidem damnatio, ut potè odiosa, de absoluta tantum absolutione intelligenda est, non de conditionata: ergo saltem sub conditione licebit absentem absolvere in casu extremæ necessitatis, ut asseruit Penna & tatus suprà num. 6. cum aliis recentioribus, apud Henriquez. Huic sequela multum favere videtur Villalobos in Summ. tom. 1. diffie. 37. n. 7. ubi loquens de confessione absenti facta, existimat, quod in opinione docente æquè si sit à Clemente damnata, ac absolutionem absenti collatam, potest nihilominus in absentia confessus absolvi postea sub conditione à Sacerdote presenti: cuius rationem reddens, inquit. * Porque allino determina el Papa, que la confesion hecha en ausencia, no es valida, sino solo dize, que no se figa tal opinion, y no obstante podria ser verdadera delante de Dios: aunque yo no creo, que lo es, y por ello digo, que le podria absolver de baxo de condicion. * Hæc ille: cuius ratio, si quid probat, idem planè evincit de absolutione absenti collata; nimirum posse conferri sub conditione, quia ibi, juxta hunc Doctorem, non decernit Pontifex absolutionem in absentia esse invalidam, sed tantum prohibet ejus praxim: debet ergo addere, quod hoc non obstante, possit esse vera coram Deo; & consequenter posse absolvi sub conditione. Ac proinde dum Author iste diffie. 6. n. 8. dicit non licere absentem absolvere, juxta præfixam solutionem, si consequenter loquatur, intelligendus videtur: nimirum non licere absolvere absolutione, non verò non licere absolvere sub conditione.

39. Favet etiam Joannes Sanchez in Sollicit. lib. 4. num. 31. dicens: Sacerdotem existimantem falsam opinionem asserentem, sufficere ad absolutionem, quod poenitens per nutus, vel signa, tam potest, teneat adhuc absolutionem imperitum: nam cum possit, inquit, poenitens salvatū à parte rei, non debet Sacramentum validum, periculo frustrandi Sacramentum, teneat se exponere confessoris, & poenitentis salutem, quia magis obligat Charitas, quam Religio. * Si igitur cum periculo frustrandi Sacramentum, teneat confessorius ex parte Charitatis poenitentem absolvere, propter contrarietatem illā, quod forte à parte rei tenet validum, ipse falsum existimet, quāto magis tenebitur absolvere sub conditione infirmum absentem in casu vitæ discrimine constitutum: quandoque absolvens sub conditione nullo periculo frustrandi Sacramentum exponitur? Ergo licet decretum Clementis coactus judicet falsam opinionem de valore Sacramenti, inter absentes, tenebitur absolvere sub conditione.

40. Urgetur ex P. Thoin. Sanchez lib. 2. de Sacram. disp. 36. num. 8. asserente, quod opinio, quæ alius non judicaretur probabilis, facit esse talem urgentem necessitatem, & periculum, quod ex opposita sequitur; pro qua citat Sorum, & Navarum, & adducit exemplum moribundi, qui absente Sacerdote, signa contritionis ostendit, & quam opinionem, ait, ratione periculi sustinere posse, licet parum probabilis sit, pro quo argumentum plura duximus, num. 39. & 40. Ergo licet opinio asserens, licere sub conditione absentem absolvere, alias non putaretur probabilis, facit talem esse urgentem necessitatem, & periculum, quod ex opposita sequitur. Opinio enim, quæ Sacramento nocere non potest, & infirmo potest prodesse, non est cur alius omni bus non preferatur, ut probat Joannes Sanchez suprà num. 34. Ergo potest Sacerdos sub conditione absolvere moribundum absentem, imò, & teneat; nam quæ potest, ad id ex Charitate adstrictus est, ut docet P. Vazquez, Suarez, Coninch, Joannes de la Cruz, Sylvius, & alii communiter, quos refert, & sequitur Diana 3. p. tract. 3. resol. 9. melius enim est cum Sacramento dubio succurrere infirmo, quam abique illis relinquere, ut sapè diximus.

41. Nihilominus, quod sub conditione licet absentem absolvere, nullatenus sustinetur potestatem nimè expressè prohibitum in decreto Clementis per illa verba: neque ad praxim, quovis modo deducatur. Nam qui sub conditione absentem absolvere, per aliquo modo ad praxim opinionem deducitur, est quidem fundamenta, quæ pro communi, & sententia adduximus, vel id evincunt, vel id probant: tum quia omnis absolutio habet implicitam conditionem, si possumus ex communi prædicta restrictione, ac proinde nil operaretur Clementis decretum: tum quia Doctores aliqui ejusmodi de absolutione absentis sub conditione loquuntur. Et decretum Pontificis ab universis Ecclesiis sic intellectum fuit, ut absolutionem etiam sub conditione comprehendere: cum igitur ex definitione Ecclesiæ certum habeamus, prædictam absolutionem sub conditione, in quovis casu, esse illicitam, & consequenter improbabile sit, esse validam: non præcluditur aditus ad illam conferendam. Ac proinde non magis licet absolvere sub conditione hominem absentem, quam non rectè dispensare vel quam animal irrationale præsens.

42. Nec rationes dubitandi efficiuntur: sunt enim

prima; quia Villalobos id expressè negat de absolutione: ex quo rectè arguitur inefficacia, & inconsequentia suæ rationis pro confessione in absentia. Non secunda, quia iudicans opinionem falsam, nequit iuxta illam operari, nisi probabilis iudicetur ab aliis probata auctoritatis, quibus iudicium submittat, ut benè docet Joannes Sanchez *disp. 44. num. 31.* & tradunt communiter Doctores. Non tertia, quia nequit necessitas probabilem facere opinionem, quæ etiam pro casu extremæ necessitatis est ab Ecclesia condemnata. Concludendum igitur est in nullo casu, nulloque modo, neque absolute, neque conditionate, licere absentem absolvere; & oppositum esse ad minus falsum, temerarium, & scandalosum.

43. Ex dictis deducens, acriter censura inurendam aliorum opinionem, qui non solum absentem absolvi posse docuerunt, sed etiam per scriptum: ut benè notavit P. Henriquez *lib. 1. de Sacram. in genere, cap. 8. num. 5. in Glos. lit. L. ubi sic scribit: * Paludanus disp. 3. q. 11. Petrus de Soto tit. de confessione, lect. 11. Navarro cap. 11. num. 36. Fr. Mancius in præf. (nempe quæst. 60. art. 6.)* ajunt, valere absolutionem peccatorum per scriptum, vel nuntius, sicut valet sententia iudicialis, &c. Quæ sententia est periculo plena, quia forma Baptismi, & Pœnitentiæ ex scriptura Matthæi 28. Joannis 20. colligitur à Conciliis Florentino, & Tridentino, *sess. 7. Can. 4. & sess. 14. cap. 3. Can. 9.* & traditio approbat, Christum initium esse in vocali oratione. Sors *disp. 4. quæst. unica, art. 4. col. 10.* & recentiores dicunt, oppositum esse hæreticum contra communem Ecclesiæ consensum, & Conciliorum, excepto solo matrimonio. * Idemque repetit *lib. 1. de Pœnit. cap. 11. num. 6. in Glos. lit. M. ubi ait, communem sententiam esse certam, & oppositum esse errorem.* * Videas quæso, M. Dominicus de Soto in 4. *disp. 1. q. 1. art. 6. ubi disputat, * utrum in significatione Sacramentorum, requirantur verba? * Cui hac conclusione respondet: * Quod Sacramenta rebus, & verbis consent, veritas est Catholicæ fidei, cujus proinde negatio hæresis esset manifesta.*

§. V.

Qua nota dignus esset, qui contra censuram Clem. VIII. opinaretur.

44. Si autem inquiras, qua censura notandus, qui asserueret non esse falsam, temerariam, & scandalosam propositionem asserentem, licitum esse in aliquo casu absentem absolvere? Respondeo, ad minus esse errorem in fide, vel errori proximum, quia talis assertio opponitur conclusioni deductæ ex una premissa de fide, & altera evidenti. De fide enim est (secundum plerisque Theologos) Ecclesiam errare non posse in his censuris statuendis. Ita Malderus *hic q. 1. art. 2.* cujus sententiam valde probabilem esse, dicit P. Coninch *disp. 18. dub. 3. num. 13. 4.* & Vercelli *tom. 1. quæst. moral. tract. 4. q. 16. num. 4.* & insuper evidens est, præfatas censuras assertioni de licita absolutione absentis, Clementem VIII. statuisse. Cui faciunt Doctores asserentes, esse de fide, Pontificem toti Ecclesiæ quoad mores legem proponentem errare non posse. S. Antoninus 3. *part. tit. 12. cap. 8. §. 2.* Joannes de Neapoli *quodlib. 11. Cano de locis Theologicis, lib. 5. cap. 5.* Molina de *Iustitia tom. 2. disp. 325.* Suarez de *fide, disp. 5. sect. 8. num. 7.* Turrianus 2. *disp. 16. dub. 2.* Castro Palao *tom. 1. tract. 4. disp. 1. puncto 5. §. 3.* nam alicuius tota Ecclesia in errorem induci posset: lex

autem prohibens absolutionem absentis, & esse illicitam declarans, etiam in casu extremæ necessitatis, ad mores, & ad Religionem pertinet, & toti Ecclesiæ proposita est: ergo Ecclesiam in ea ferenda errare non potuisse, fide sanctum est. Unde, qui præfata assertionem his censuris asserendam non esse pertinenti acriter assereret, errorem in fide admitteret, vel errori proximus esset. Dixi ad minus hac censura afficiendum, nam re benè inspecta hæresim incurreret, quia sentiret, Ecclesiam posse errare, & de facto errasse in qualificatione propositionum, & in legibus toti Ecclesiæ in his, quæ ad mores, & Religionem pertinent, statuendis; quod hæreticum censo: est enim contra illud Joannis 14. *Qui docet vos omnes veritatem*, ubi infallibilis assistentia Spiritus Sancti promittitur.

45. Si verò aliquis solum assereret, licitum esse, absentem absolvere ex natura rei, & ex Sacramenti institutione, non esset hæreticus, quia propositio contraria non est definita, ut ad fidem pertinet: esset verò temerarius, & scandalosus, & falsum dicens: quapropter M. Bannez, Malderus, & Coninch, quos refert, & sequitur Lugo *tom. de Fide, disp. 20. sect. 3. numer. 108. & 113.* advertunt, gravius errare, qui dicit, Ecclesiam errare posse, vel errare in his censuris, quam qui solum assereret, esse veram propositionem ab Ecclesia judicatam temerariam, & scandalosam.

46. Restat tamen adhuc mihi scrupulus in re præfata, quia Pontifex declarat & definit, esse falsam propositionem asserentem, licere absentem absolvere; atqui Ecclesiæ iudicium infallibile est, ergo vel fide certum est, præfata absolutionem non esse licitam: vel saltem absque errore in fide aliud asseri non potest. Quia in his censuris statuendis errare non posse, ita certum est, ut oppositum, ut minimum, sit erroneum, vel errori proximum, ut ait M. Bannez in præfati *q. 11. art. 2. in fine*, quem sequitur Cardin. de Lugo *suprà num. 109.* & Turrianus *tom. de Fide, disp. 35. dub. 5. §. Deinde in aliis, & disp. Select. p. 1. disp. 30. dub. 3.* Nam qui tueretur propositionem; quam Ecclesia, ut falsam, damnavit, cogitur per evidentem consequentiam ad dicendum, Ecclesiam deceptam fuisse in ea censura. Difficultas hæc me cogit asserere, Pontificem dum ut falsam damnavit propositionem asserentem, licitum esse absentem absolvere, eius contradictoriam declarasse, & definisse ut veram, ad eumque gradum certitudinis exevisse, ut opposita, quæ ante decretum Clementis falsa, temeraria, & scandalosa ab ipso fuit declarata, sit jam post decretum in eo gradu constituta, quod qui eam defenderit, vel hæresim, vel errorem incurrat, ut potè sentiens, & docens Pontificem errare posse, & de facto errasse in censura inferenda: decretum enim hoc etsi in Congregatione sanctæ & generalis Inquisitionis Romanæ editum fuit, assistentia & mandato Vicarii Christi, cui est facta à Christo promissio, ut non posset deficere in tradenda doctrina, è Cathedra. * Sic M. Prado *tom. de Pœnit. q. 3. de qualitate confes. Sacram. dub. 2. num. 41.* qui etiam *dub. 1. num. 20.* ait Pontificem è Cathedra absolutionem absentis damnavisse; tamen si sacre Congregationis generalis Inquisitionis nomine prodierit.

47. Secus verò dicendum, si Ecclesia non ut falsam; sed ut temerariam, vel scandalosam, vel male sonantem illam propositionem damnavisset: tunc enim, qui his censuris affectam, veram esse verbis asseriret, non cogereetur dicere, Ecclesiam deceptam fuisse in illis inferendis: rectè enim stare potest, aliquam propositionem non esse falsam, & tamen esse

Hh 4 contra

contra communem sensum Doctorum, & Patrum; ideoque temerariam: & similiter occasionem ruine spiritualis auditoribus præstare, eos ad peccata inclinando, vel ab exercitio virtutum avocando, ideoque scandalosam; & tamen sensum Catholicum continere, licet voces frequentius in hæretico accipi soleant, ideoque male sonantes, & piarum aurium offensivæ sint. Qui ergo aliquam propositionem ejusmodi censuris affectam adhuc veram affirmaret, non ideo cogerebatur fateri Ecclesiam in illis inferendis deceptam fuisse: respondere enim posset, se affirmare propositionem temerariam, vel scandalosam, &c. Si vero talem esse negaret, erroris aperti convinceretur; affirmaret enim, Ecclesiam errasse in qualificatione propositionum.

48. Rogabis, quam culpa esset, veram sentire, & affirmare propositionem præfatis censuris affectam? Respondet Suarez tom. de Fide, disp. 19. sect. 6. hos assensus, & assertiones non carere peccato, cum ab Ecclesia, & Conciliis damnentur, & graviter puniantur, nec possint sine imprudentia admitti. An vero sit mortale, vel veniale? Non determinat. Asserit verò num. 5. malitiam quasi intrinsecam hujusmodi actuum, nempe quam ex vi objecti habent distinctionem ab accidentali malitia, quæ ex circumstantiis oriri potest, pertinere ad vitium curiositatis, in materia supernaturali, oppositum virtuti studiositatis, juxta illud Pauli ad Romanos 12. Non plus sapere, quod oportet sapere, & Ecclesiast. 3. *Miora te, ne quæsturis & fortiora te, ne scrutatus fueris, & in pluribus operibus Dei noli esse curiosus.* Peccatum autem curiositatis per se, & ex suo genere solum esse veniale, tradit P. Lessius lib. 4. cap. 4. dub. 11. num. 83. & videtur sumi ex D. Thom. 2. 2. q. 167. art. 1. Ex circumstantia verò grave potest esse peccatum, & aliis virtutibus oppositum. Quandoque enim erit contra fidem, ut si ex prolatione propositionis malè sonantis periculum sit, quod auditores in suspicionem hæretici sensus à proficiente intentum deveniant, vel inde ipsi in errorem aliquem inducantur: Quandoque contra iustitiam, vel religionem, si per scandalosam propositionem, occasionem aliis præbeat peccandi in his materiis, & sic in aliis.

49. Est tamen maximè notandum discrimen inter censuras: si enim quis interius sentiret veram esse propositionem, quam Ecclesia ut temerariam damnavit, si nulla de novo ratio hucusque à nemine producta accessisset, non posset non errorem contra fidem incurrere; quia talis actus involvit iudicium de gravi fundamento sufficienti ad prudenter assentiendum: quod non extitisse, declaravit Ecclesia, dum propositionem, ut temerariam damnavit; quapropter, qui veram modo illam sentit, & suum assensum prudentem censet, aperte iudicat non esse temerariam, & per consequens Ecclesiam errasse in qualificatione propositionis (si censura eum non lateat.) Quod absque hæresi, vel errore in fide non evenire, constat ex superius dictis. Secus verò esset, si propositio, neque ut falsi, nec ut temeraria, sed solum ut scandalosa, vel piarum aurium offensiva damnata fuisset. Quia rectè compatitur iudicium de veritate propositionis cum assensu de scandalo, & offensione, si in actum externum prodeat. Qui autem scandalosam non negaret, decreto Pontificio non

opponeretur. Vide alia infra à disp. 8.

quest. 5. à num. 32.

DISPUTATIO SEPTIMA

De Ministro hujus Sacramenti

QVÆSTIO PRIMA.

Utrum solus Sacerdos sit Ministri idoneus? Et quid ultra ex parte illius ad valorem absolutionis requiratur?

1. **D**ico primò solum Sacerdotem esse Ministrum Sacramenti Pœnitentiæ, etiam peccatorem: est dogma fidei ex Tridentinæ sess. 14. cap. 6. & Can. 9. & 10. Sicut & in suis constitutionibus potestatem absolvendi à peccatis accipere, licet sola hæc ad valorem absolutionis non sufficiat, ut capite 7. Concilium diffinit, dum inquit: *Nam mentis absolutionem eam esse debere, in qua Sacerdos ordinarius, aut delegatus jurisdictionem non habet.* Ergo omnes Theologi evidenter concludunt, de necessitate posse Sacerdotem absque ulla jurisdictione, & consequenter absque proxima potestate absolvi, saltem à lethalibus aliis non confessis. Quæ abba quæ virtute absolutionis sunt directè remissa, sunt & à venialibus, upotè materia libera confessionis, omnes Sacerdotes ex vi sue ordinationis jure divini posse absolvere, sentiunt Paludan. Capreolus, Cyprianus, Sotus, & alii, apud Vasquez hic quest. 9. art. 1. dub. 6. Quos sequuntur Coriolanus de leg. disp. p. 1. sect. 3. num. 8. & Molfellius tract. 7. cap. 15. ann. 66. Et saltem ex jure Ecclesiastico, & præ Martiniano concessione, Sacerdotes omnes hanc potestatem habere, est communis Theologorum sententia, & consuetudine comprobata, sicut & nullatenus omnibus concessam ad absolvendum à mortalibus non confessis.

2. Quapropter quorundam antiquorum sententiam, quæ omnibus Sacerdotibus, ex vi sue ordinationis sufficientem jurisdictionem ad absolvendum ab omnibus peccatis (eius tamen utrum ab Ecclesia de facto esse prohibita) concedebat: post Tridentinum, esse erroneam; dicit Fagundes 1. p. 1. quest. 93. artic. 1. cap. 2. Quæ quidem censura potest jure inirenda aliorum sententiarum, quos referunt Thom. Sanchez lib. 3. de Matrim. disp. 22. nu. 7. & Machado rom. 1. lib. 1. p. 2. tract. 1. docum. 8. asserunt, non validam confessionem, quam ex communi error quis faceret, cum non Sacerdote, imò, & cum heretico: quasi Ecclesia posset supplere defectum potestatis ordinis, & tollere impedimenta juris naturalis, & divini: aut communis error jurisdictionem absolvendum à peccatis in laicum, etiam si non potest derivare potuisset. Quod ipsi putant, non esse dementiam, quam errorem.

3. An verò; licet laicus à peccatis absolvere possit; ut fide Sanctum est, queat tamen in casu necessitatis vicem Sacerdotis supplere, ut ei confessio fieri possit? questio longè diversa est. Quam agitur D. Thomas in 4. disp. 17. q. 3. art. 3. quest. 2. & effectivè respondit verbis, quæ subnecto. Ad secundum